

Det labyrintiska biblioteket:

En studie över kunskapsorganisatoriska diskurser i
verken *Everything is Miscellaneous* och *Organization of
Information*

Av: Maja Bünger

Examensarbete (30 högskolepoäng) i biblioteks- och informationsvetenskap för
masterexamen inom ABM-masterprogrammet vid Lunds universitet.

Handledare: Olof Sundin

År: 2011

Title: The Labyrinth Library: a study over discourses of knowledge organization in the works *Everything is Miscellaneous* och *Organization of Information*.

Abstract

The aim of this master thesis is to explore which meanings that can be ascribed to knowledge organization in the field of library- and information science. This I do through studying two works that deal with this subject, namely *Everything is Miscellaneous: The Power of the New Digital Disorder* by David Weinberger from 2007 and *Organization of Information* by Arlene G. Taylor and Daniel N. Jourdey, from 2009. My theory and method are derived from Michel Foucault's discourse theory, which means that I explore the language structure of the two texts; which statements the texts maintain and which statements they fence off. In this way I am able to distinguish which discourses of knowledge organization the two texts externalize.

According to Foucault, madness has, through history been regarded as "The Other", something foreign, and therefore to be excluded, while order instead is the history of "The Same", something familiar and therefore to be maintained. Gary P. Radford argues, in his article *Flaubert, Foucault, and the Bibliotheque Fantastique: Toward a Postmodern Epistemology for Library Science* (1998), which emanates from the Foucauldian theory, that the library as an institution mirrors these notions of madness and order.

The analysis of the two texts, in the light of Foucault's theory of discourse, reveals that the text *Organization of Information* externalizes a discourse that maintains the order, "The Same", while it at the same time tries to exclude the disorder, "The other" from the discourse. On the other hand the text *Everything is Miscellaneous* does the opposite, it keep up the disorder and at the same excludes order from the discourse.

Master's thesis

Keywords: knowledge organization, discourse analysis, Foucault, library - and information science, order, disorder, madness

Innehållsförteckning:

Inledning	4
Disposition	6
Syfte och frågeställningar	7
Tidigare forskning.....	9
Foucauldiansk analys inom bibliotek- och informationsvetenskapen	9
Biblioteket - i en ny form av rumslighet	10
Informationsdiskurser	11
Bibliotek och fantasi	11
Teoretiska och metodologiska utgångspunkter	13
Poststrukturalism/postmodernism	14
Diskursanalys	15
Foucault och diskursanalys	16
<i>Diskurs</i>	16
<i>Subjektpositioner</i>	17
<i>Uteslutning</i>	17
<i>Diskurser / Diskursiva formationer</i>	18
<i>Kontinuitet/diskontinuitet</i>	19
<i>Ordning och vansinne</i>	20
Resultat och analys	23
<i>Organization of Information</i>	23
<i>Information, organisation och återvinning</i>	23
<i>Evolution</i>	25
<i>Information och kunskap</i>	25
<i>Experter och användare</i>	26
<i>Den digitala ordningen</i>	27
<i>Everything is Miscellanoous: The Power of the New Digital Disorder</i>	28
<i>Fysiska gränser</i>	28
<i>Revolution</i>	29
<i>Kunskap</i>	30
<i>Experter och användare</i>	31
<i>Den tredje ordningens ordning</i>	31
Kunskapsorganisatoriska diskurser	33
Det fantastiska biblioteket	37
Källförteckning:	45

Inledning

Idén till denna uppsats kommer ursprungligen ur min läsning av Alberto Manguels bok *Nattens bibliotek* från 2007 där författaren i sin essäistiska stil poetiskt skildrar biblioteket i dess olika former såsom myt, själsligt och fysiskt rum, kunskapsorganisation och universum. Tidigare hade jag läst novellsamlingen *Biblioteket i Babel* av den välkände författaren Jorge Luis Borges och dessa båda essäsamlingar föreföll ha mycket med varandra och göra. Hos båda författarna får biblioteket en framträdande plats, som ett universum eller en labyrinth där alla förflutna och samtida röster samlas och talar till varandra, i en slags upplösning av gränser, mellan tid och rum, verklighet och dröm.

I texten *Flaubert, Foucault, and the Bibliotheque Fantastique: Toward a Postmodern Epistemology for Library Science*, från 1998, öppnar Gary P. Radford upp för ett nytt sätt att betrakta begrepp såsom kunskap, mening och kommunikation mer samstämmigt med vårt nutida, digitaliserade informationssamhälle. Författaren lyfter fram Michel Foucaults essä *The Fantasia of the Library* från 1977 som ett viktigt bidrag till den epistemologiska debatten i biblioteks- och informationsvetenskapen. Detta eftersom denna essä förespråkar en upplösning av motsättningen mellan bibliotek och fantasi, en försoning som, enligt Radford, borde utgöra grunden för det postmoderna biblioteket.

Denna essä intresserar mig eftersom den i samma anda som Borges och Manguel, dock i en mer akademisk form, framhåller bibliotekets mystik och poesi. Radford, på samma sätt som dessa essäister, ser betydelsen av en upplösning av tidigare etablerade föreställningar, en slags överträdelse av befintliga gränser, för att låta en ny föreställningsvärld träda i form. Samtidigt kan man ifrågasätta vad en sådan överträdelse av gränser egentligen innebär, mer än att bara framstå som svindlande och förföriskt. Det är här Foucault kommer in i bilden, då han försöker visa på hur den språkliga strukturen har en avgörande betydelse för hur vi betraktar världen. Att den språkliga grund som vi utgår från betraktas som sanning och fakta utan att ifrågasättas. Det är därför viktigt utforska språket och dess struktur för att bli medveten om hur denna ser ut, då det är därifrån våra föreställningar har sitt ursprung.

Det är alltså den etablerade föreställningsvärlden kring motsatsbegrepp såsom ordning/oordning, förnuft/vansinne, verklighet/fantasi som jag i denna uppsats, med hjälp av Foucault samt Radford, ifrågasätter. Det är tydligt hur människan försöker finna mening och struktur i sin tillvaro, man eftersträvar det begripliga och igenkännliga. Men samtidigt kan man ifrågasätta dessa företeelsers autonoma värde? Ska vi samtidigt fjärma oss från obegripligheten? Behöver vi inte drömmarna, fantasin och vansinnet? Akademin rör sig sällan i dessa landskap, istället låter man det rationella och logiska leda vägen, som om det vore till den enda ”sanningen”. Jag tycker därför det är viktigt, på samma sätt som Radford, att vi låter litteraturen och

poesin öppna upp nya dörrar i vårt medvetande och låter oss kliva in i dessa landskap där vi inte längre kan gripa efter en enda sanning och form. Detta är vad man kallar den postmoderna erfarenheten där man inte längre kan finna några egentliga svar eller sanningar och trots våra enträgna försök att med språket begripa verkligheten, rinner denna som sand mellan våra fingrar. Istället öppnar detta upp för en värld där allting hänger samman i ett spindel nät av drömmar verkligheter, tider, rymder, logiker och fantasier. En värld så mångsidig och labyrintisk att vi tvingas göra avkall på vår tidigare ordning och förståelse.

Kunskapsorganisation är ett centralt ämnesområde inom biblioteks- och informationsvetenskapen och en mängd böcker och artiklar har skrivits inom området och genom olika perspektiv. Kunskapsorganisation är också en av bibliotekets grundpelare, då dess huvudsakliga uppgift är att organisera den kunskap som finns för att göra den tillgänglig för människan, men ämnet kan sträcka sig långt bortom de organisatoriska institutionernas gränser. Kunskapsorganisation har också att göra med hur vi människor delar in och sorterar världen för att försöka göra den så begriplig som möjligt. Det är här den språkfilosofiska traditionen gör sig synlig, där man betraktar världen som konstituerat och organiserat genom språket. På detta sätt blir språket, verklighet och kunskap tätt sammanhängande begrepp. Mitt intresse i kunskapsorganisation ligger främst i dess filosofiska implikationer, där man studerar det utifrån dess ontologiska samt epistemologiska grundsatser.

Min studie är en diskursanalytisk jämförelse mellan två etablerade verk som båda på olika sätt kan sägas relatera till ämnet kunskapsorganisation men utifrån olika utgångspunkter, nämligen *Organization of Information* från 2008 av Arlene G. Taylor & Daniel N. Jourdey samt *Everything is Miscellaneous: The Power of the New Digital Disorder* från 2007 av David Weinberger. I verket *Organization of Information* läggs tyngdpunkten på de befintliga systemen för organisation som används för att identifiera och klassificera information för att tydliggöra dessa processer i informationsåtervinningen. Texten beskriver detta som en form av arkitektur där arkitekten behöver utforma olika mönster och gränssnitt för att tillgängliggöra information för användarna. Verket *Everything is Miscellaneous* handlar istället om vad den digitala kunskapsåtervinningen och kommunikationen innebär för människans förståelse av världen. Texten menar att inte så mycket längre handlar om att kunna förstå vad någonting är per definition utan samma sak kan vara ett flertal saker beroende på vilken kontext det befinner sig i. Vår tidigare ordning har på detta sätt upplösts och övergått i någonting annat och vi behöver hitta nya sätt att anpassa oss till nya denna ordning.

Digitaliseringens avancerade utveckling har medfört helt nya förutsättningar för biblioteket, en utveckling som också innebär att vi tvingas se på biblioteket och dess innebörder annorlunda, bland annat hur man ser på kunskap och dess organisatoriska principer. I denna uppsats utgår jag från Michel Foucaults poststrukturalistiska teori om kunskap och hans kritik av den positivistiska epistemologins språkliga motsatsförhållanden såsom förnuft/vansinne, ordning/oordning, verklighet/fantasi. På detta sätt menar jag att min uppsats kan erbjuda en fördjupad förståelse av vilka föreställningar som föreligger ämnet kunskapsorganisation. Jag anser att denna studie är viktig på så sätt att den medvetandegör bakomliggande föreställningar som idag präglar biblioteket och som är så integrerade i dess konstruktion att de tas för givna och inte ifrågasätts. Kanske är dessa föreställningar förlegade och inte längre

applicerbara på vårt samtida bibliotek? För att begripa saker och ting behöver vi ibland lyftas ut ur vårt sammanhang och ställa oss främmande inför detta. På samma sätt tror jag, för att kunna komma till klarhet i de föreställningar som präglar biblioteket idag, att vi behöver ställa oss utanför och främliggöra oss själva. På detta sätt vill jag få oss att ifrågasätta och lösa upp våra föreställningar kring kunskap och dess organisation som är så djupt etablerade i oss och öppna upp till nya landskap att kliva in i.

Disposition

I mitt inledande kapitel presenterar jag mitt ämnesval samt varifrån mitt intresse för detta ämne härstammar. Jag nämner här kortfattat de texter som kommer ligga till grund för min analys, dvs. *Organization of Information* samt *Everything is Miscellaneous*.

I nästa kapitel, ”Syfte och frågeställningar”, går jag igenom vad jag vill åstadkomma med uppsatsen, dvs. uppsatsens huvudsakliga syfte. Jag redogör även för mitt urval av material samt för de tre frågeställningar som kommer ligga till grund för analysen.

I kapitlet ”Tidigare forskning” försöker jag ge en överblick över den diskussion jag vill delta i, dvs. jag redogör för andra texter som rör sig i samma forskningsområde och därför bör nämnas. Jag kommer dessutom ge en mer fördjupad inblick i tre texter som jag anser har haft inflytande på min uppsats.

Kapitlet ”Teoretiska och metodologiska utgångspunkter” inleds med en beskrivning för den metod jag kommer använda mig av i min analys. Därefter skisserar jag poststrukturalismens - och postmodernismens huvuddrag för att försöka ge en inblick i den tradition Michel Foucault kan sägas tillhöra. Jag presenterar även diskursanalys som generellt begrepp för att sedan gå in mer specifikt på Foucaults diskursteori.

I kapitlet ”Resultat och analys” gör jag en diskursanalytisk studie av texterna *Organization of Information* samt *Everything is Miscellaneous*.

I Kapitlet ”Kunskapsorganisatoriska diskurser” gör jag en jämförelse mellan de båda texterna för att försöka urskilja vilka kunskapsorganisatoriska diskurser texterna kan sägas tillhöra.

I det sista kapitlet, ”Det fantastiska biblioteket”, kommer jag, mot bakgrund av den analys jag gjort i de två föregående kapitlen, studera dessa diskurser utifrån Foucaults motsatsbegrepp ordning och vansinne. Jag kommer även föra ett resonemang kring vad detta perspektiv innebär för vårt moderna bibliotek och dess organisering av kunskap.

Syfte och frågeställningar

Syftet med denna uppsats är att studera vilka betydelser som tillskrivs kunskapsorganisation i två samtida verk om kunskapsorganisation, nämligen; *Everything is Miscellaneous: The Power of the New Digital Disorder*, från 2007, av David Weinberger och *The Organization of Information*, från 2009, av Arlene G. Taylor samt Daniel N. Jourdre. Jag har valt dessa texter eftersom de båda behandlar ämnet kunskapsorganisation, men också eftersom de är skrivna ungefär i samma skede men härrör ur olika kontexter. Det är tydligt att *Organisation of Information* är skriven för, och riktar sig i huvudsak till, studenter inom den biblioteks- och informationsvetenskapliga kontexten. *Everything is Miscellaneous* däremot kan sägas tillhöra en mer populärvetenskaplig kontext och bör kunna tillämpas i ett vidare sammanhang. När jag studerar dessa verks spridning på LIBRIS går titeln *Everything is Miscellaneous* att finna på sexton universitetsbibliotek runt om i Sverige medan *Organization of Information* på endast nio. Detta innebär alltså att de båda texterna har en relativt stor spridning men att den förra finns på många fler bibliotek än den senare. Detta verkar också rimligt eftersom denna text, som jag tidigare nämnt, kan sägas även vara applicerbar i en vidare idéhistorisk kontext än endast inom biblioteks- och informationsvetenskapen.

Min uppsats är en diskursanalytisk studie, med utgångspunkt i Michel Foucault, där jag studerar vilka antaganden som de båda texterna upprätthåller samt utesluter. Genom att utgå från en sådan diskursanalytisk teoriram studerar jag texternas språkliga uppbyggnad, detta utifrån motsatsbegrepp, dvs. hur texterna genom att upprätthålla en identitet samtidigt utesluter dess motsats, dvs. *vad det inte är*. Denna teoriram kommer jag använda mig av för att försöka urskilja vilka kunskapsorganisatoriska diskurser de båda texterna ger uttryck för.

Mina frågeställningar är:

- Vilka antaganden, gällande kunskapsorganisation, är det möjligt att iaktta i verken *The Organization of Information* och *Everything is Miscellaneous: The Power of the New Digital Disorder*?
- På vilket sätt kan dessa antaganden ses som uttryck för olika kunskapsorganisatoriska diskurser?
- Hur kan man studera dessa diskurser i ljuset av Foucaults motsatsbegrepp ordning och vansinne?

Jag anser det vara viktigt att på detta sätt lyfta fram vilka föreställningar och antaganden som existerar gällande kunskapsorganisation och hur de kan skilja sig åt inom olika diskurser. Genom att använda mig av två väl etablerade verk som

behandlar ämnet kunskapsorganisation kommer jag inte betrakta dessa texter som isolerade objekt utan som delar av ett större sammanhang och därmed som uttryck för en diskursiv ordning som skulle kunna ha betydelse för synen på kunskapsorganisation inom biblioteksverksamheten. Jag kommer på detta sätt försöka synliggöra sådana föreställningar, som är så etablerade att de verkar besitta ett autonomt värde och blivit svåra att ifrågasätta. Eftersom kunskapsorganisation är ett så huvudsakligt ämne inom denna disciplin känns det väsentligt att lyfta fram hur man begriper och hur man formulerar sig kring just detta område. Tanken är att genom att studera sådana föreställningar försöka fördjupa perspektivet kring biblioteket i stort, vilket jag diskuterar i det avslutande kapitlet i denna uppsats.

Kunskapsorganisation är ett ämne som öppnar upp för större frågor kring språk och verklighet, ett perspektiv som kanske borde ha mer plats i det biblioteks- och informationsvetenskapliga området än vad det faktiskt verkar ha idag. Sådana fundamentala frågor kring bibliotekets roll i förhållande till människan och hennes världsbild borde kanske ta mer plats i debatten kring biblioteket och dess framtid? För vad är det egentligen för föreställningar vi vill ska präglade denna institution? Det är viktigt att på detta sätt vara medveten om att sådana föreställningar har ett avsevärt inflytande på hur denna utvecklas i framtiden. Det är mot bakgrund av de tre ovan nämnda frågeställningarna som jag, i det sista kapitlet som heter "Det fantastiska biblioteket", också kommer föra ett resonemang kring vårt framtida bibliotek.

Tidigare forskning

I följande kapital vill jag försöka klargöra för det sammanhang som denna uppsats kan sägas röra sig inom. Detta genom att först ge några korta presentationer av texter som rör sig inom samma ämnesområde med Michel Foucault som utgångspunkt, för att sedan gå djupare in på de texter som varit särskilt betydelsefulla för mitt arbete.

Foucauldiansk analys inom bibliotek- och informationsvetenskapen

En text värt att nämna i sammanhanget är masteruppsatsen *Party time is over! En studie i skräckens diskurs i biblioteksrepresentationer i US - amerikanska sitcoms och tv-satirer* (2010) där författarna Linnéa Stenson & Anna Miklos undersöker biblioteksrepresentationer i populärkulturen från 1990-talet med hjälp av Michel Foucaults diskursteori, i huvudsak hans idé kring disciplin, straff och motstånd. Författarna tar sin utgångspunkt i artiklen *Libraries, Librarians and the Discourse of Fear* (2001), i vilken Radford & Radford hävdar att biblioteksrepresentationer i populärkulturen gestaltar biblioteket som en skrämmande och kontrollerande institution. Författarna vidareutvecklar denna idé genom att visa på hur skräckdiskursen används för att representera bibliotek i sitcoms och satirer men att också motstånd är en betydelsefull del i definitionen av diskursen. Användarna är aktörer som både upprätthåller diskursen och gör motstånd mot denna. En annan relevant text är *Structuralism, Post-strukturalism, and the Library: de Saussure and Foucault* av Gary P Radford & Marie L Radford (2004) där författarna diskuterar strukturalismens samt poststrukturalismens betydelse för biblioteks- och informationsvetenskapen. Författarna låter ta sin utgångspunkt i Ferdinand de Saussure samt Michel Foucault för att redogöra för strukturalismens samt poststrukturalismens grundläggande principer. Författarna använder sig också av ett flertal litterära exempel, såsom Jorge Luis Borge's *The Library of Babel* och Ian Fleming's *Casino Royale*, för att visa på hur dessa strukturalistiska samt poststrukturalistiska principer kan nyttjas för att förstå bibliotekets natur i en postmodern epok. I artiklen *Beyond the legacy of the Enlightenment? Online encyclopaedias as digital heterotopias* (2010) skriver Jutta Haider & Olof Sundin om hur samtida encyklopedier på Internet, såsom Wikipedia, kan förstås dels i relation till upplysningsidealet samt till den nya rumslighet som Internet förkroppsligar. Författarna menar att Michel Foucaults begrepp Heterotopias kan appliceras på dessa encyklopedier på Internet i form av den nya rumslighet och kronologi de besitter.

Biblioteket - i en ny form av rumslighet

En annan relevant text i sammanhanget är *Placing the Library: An argument for the Phenomenological and Constructivist Approach to the Human Geography of the Library* från 2008 skriven av Thomas Clay Templeton. Texten behandlar, liksom titeln implicerar, det fysiska biblioteket ur ett fenomenologiskt, konstruktivistiskt perspektiv. Templeton menar att för att kunna betrakta biblioteket som fenomen krävs att vi studerar det utifrån dess begreppsliga innebörder istället för utifrån dess fysiska förankring. Att vi på detta sätt kliver utanför vår välkända sfär och utforskar andra platser. Detta är, menar författaren, en form av metodologi (Ibid, s. 195) Han menar att teknologin medför att vår känsla av plats blir postgeografisk, dvs. den lösgör oss från begränsningar såsom att behöva vara på en plats vid en tidpunkt. Genom att på detta sätt bryta loss oss från rum och tid uppstår en form av platslöshet (Ibid, s. 199). Templeton skriver att den postmoderna diskussionen om rumslighet på detta sätt inte överger möjligheten av kontroll, men att det komplicerar förhållandet kring hur platsen framträder. Han utgår från en föreställning kring att platser inte är statiska utan att gränser och innehåll ständigt arrangeras om. Därför, menar Templeton, är det väsentliga med biblioteket inte dess specifika fysiska form utan dess funktion av att samla, organisera och tillgängliggöra information. Han skriver "I see the library, essentially, as closely related to the Foucauldian archive, 'the general system of the formation and transformation of statements'" (Templeton, 2008, s. 203). Templeton menar därför att vi måste göra upp med våra föreställningar kring vad biblioteket bör vara, att idén om att ett val måste göras mellan "bibliotek utan väggar" och "bibliotek som plats" är föråldrande (Ibid, s. 200, 206) Författaren skriver i sin slutsats att biblioteket på detta sätt kan sägas tillhöra både det förflutna och framtiden, att det är en plats för transformation, alltid på väg att bli flera olika platser (Ibid, s. 206). Templeton skriver att den vetenskapliga kunskapen kring biblioteket bör ha en fenomenologisk utgångspunkt, ett fält så labyrinthiskt och brokigt som biblioteket självt, trots att det riskerar ett tillstånd av vansinne och obegriplighet (Ibid, s. 201) Templeton skriver:

If the whole of history is the production of a library, a set of cultural reference tools, available to help us deal with the present, we are forever dealing with its inadequacy, on its own, to make sense or even to delineate a proper set of rules for sense making.

Templeton, 2008, s 207

På samma sätt som Radford menar Templeton att det moderna biblioteket kräver en uppgörelse med vår traditionella epistemologi och att vi istället bör inta ett postmodernt perspektiv då vi studerar vårt moderna bibliotek. Templeton talar, i samma anda som Weinberger, om en ny sorts rumslighet som uppstår med digitaliseringen, där en sak kan tillhöra flera platser samtidigt. Han låter alltså en annan form av ordning och rumslighet göra sig gällande, än den traditionellt vedertagna, ett ämne som även min uppsats kommer behandla.

Informationsdiskurser

En annan viktig text är Hanna Carlssons och Li Myrnäs examensuppsats *System, stabilitet och makt- informationsdiskursen i Organizing Knowledge*, från 2006, där de undersöker den ojämna maktfördelningen mellan informationsdiskurser inom ämnesområdet kunskapsorganisation. Detta gör de genom att studera relevanta delar ur Jennifer Rowley's samt John Farrows lärobok *Organizing Knowledge*, från 2000, som används inom informationsdiskurserna inom bibliotek- och informationsvetenskapen. Frågorna som författarna ställer lyder så här; ”Vilken betydelse får information i analysmaterialet?”, ”Vilken informationsdiskurs är dominerande?”, ”Vilka informationsdiskurser är utestängda?”, ”Hur konstrueras bibliotek- och informationsvetarens identitet i relation till kunskapsorganisatoriska praktiker inom den eller de diskurser som är dominerande?” Det teoretiska ramverk författarna använder sig av är Ernesto Laclau's och Chantal Mouffe's diskursteori. Analysen avslöjar en stark dominans av en informationsdiskurs som betonar vikten av informationssystem för kunskapsorganisation. I diskursens ontologiska samt epistemologiska antaganden avslöjas en önskan om att kunna skapa klarhet i kommunikationen mellan individen och systemet. Detta innebär att bibliotek- och informationsvetaren måste besitta en expertidentitet i kontrast till användaridentiteten för att försäkra om en effektiv informationsåtervinning. Möjligheten av kontingenta strukturer blir därför ett hot mot denna maktordning. Denna text är viktig som bakgrund till mitt arbete eftersom den gör en epistemologisk studie där den tillämpar diskursanalys som metod för att urskilja vilka informationsdiskurser som existerar inom disciplinen. Då jag i min analys kommer ställa en text som *Organization of Information*, som så tydligt lägger fokus på informationssystemet, i relation till en text som *Everything is Miscellaneous*, som ifrågasätter detta informationssystemets stabila struktur, blir denna text högst relevant i sammanhanget. Jag kommer på samma sätt utforska motsättningen mellan kunskap eller information som en stabil struktur som går att fixera och kunskap som kontextuellt och obeständigt. Medan deras text dock studerar dessa diskursers praktiska innebörder för informationsvetaridentiteten lägger jag tyngdpunkten på att utforska dessa texters epistemologiska innebörder.

Bibliotek och fantasi

En text som är viktig i sammanhanget är *Flaubert, Foucault, and the Bibliotheque Fantastique: Toward a Postmodern Epistemology for Library Science*, från 1998, där Gary P. Radford skriver om hur man inom den biblioteks- och informationsvetenskapliga diskursen utgått från en positivistisk epistemologi för att försöka närma sig de förändringar i bibliotekets natur som skett som en följd av den digitala utvecklingen, och menar att denna epistemologi inte längre är tillämpbar i den postmoderna erfarenheten av biblioteket. Radford skriver om hur Foucault's essä *The Fantasia of the Library* löser upp motsättningen mellan bibliotek och fantasi och istället låter dessa företeelser försonas med varandra (Ibid, s. 623). Foucault förespråkar ett nytt sätt att skriva litterärt där dikotomier såsom biblioteket och det fantastiska, förnuft och vansinne, vetenskap och drömmar smälter samman (Ibid, s. 627). Radford lyfter nu fram denna essä som ett viktigt bidrag till den epistemologiska debatten eftersom han menar att denna försoning mellan det rationella och det irrationella kan utgöra basen för ett alternativt postmodernt perspektiv på det samtida biblioteket (Ibid, s. 623). Denna text är relevant för min uppsats eftersom jag studerar ämnet kunskapsorganisation utifrån samma

Foucauldianska utgångspunkt. Jag utgår, liksom denna text, från hur vår etablerade epistemologi bygger på motsatsrelationer mellan begrepp och utsagor, dvs. genom att upprätthålla en utsaga eller ett begrepp utestänger man samtidigt en annan utsaga eller ett begrepp. Till skillnad från Radford, som talar om den epistemologi som han menar finns inom den biblioteks- och informationsvetenskapliga diskursen i stort, studerar jag två specifika texter för att försöka urskilja huruvida ovan nämnda dikotomier går att finna i olika antaganden kring kunskap och dess organisering. På detta sätt blir min studie också ett utforskande av huruvida det finns flera diskurser som löper parallellt i synen på kunskapsorganisation idag. Min uppsats är en vidareutveckling av denna ovan nämnda text och används som underlag för min analys.

Teoretiska och metodologiska utgångspunkter

Jag har valt att använda mig av diskursanalys som metodologisk samt teoretisk utgångspunkt eftersom jag vill studera texterna som delar av ett större sammanhang, som uttryck för en ordning, med betydelse för vår syn på kunskap och dess organisation. Genom att analysera texter diskursivt kommer jag studera texternas språkliga uppbyggnad, dvs. hur de upprätthåller särskilda påståenden och begrepp och samtidigt utesluter andra. Jag kommer alltså analysera hur texternas utsagor skapats genom att stå i relation till de utsagor de samtidigt inte är och utestänger ur diskursen. I följande kapitel kommer jag därför presentera diskursanalys som både teori och metod.

Mills skriver i *Michel Foucault* att Foucaults teorier ibland kan vara svåra att applicera i praktiken. Han har använts mycket i litteraturanlys i form av att närma sig olika teman i texter men detta har snarare resulterat i en upprepning av Foucaults idéer än att man egentligen använt hans teorier (2004, s. 110). Jag kommer i min analys i huvudsak använda mig av Foucaults diskursteori som en metod för att försöka närma mig texterna, istället för att försöka påvisa huruvida den ena eller andra texten mer eller mindre verkar vara samstämmigt med Foucaults idévärld. Mills skriver att det är viktigt att i sitt användande av Foucaults verk vara medveten om att han inte utvecklade en fullständig metodologisk position och avfärdade till och med ansatsen i att formulera en sådan (Ibid, s. 111). Detta innebär också att man kan använda Foucault på många olika sätt och i olika syften, att det inte finns någon kompass och karta över hur man ska applicera hans idéer. I denna uppsats kan man säga att hans teorier snarare fått utgöra någon slags grund för min analys av de båda texterna istället för att jag nitiskt använder hans diskursteori. Det är också viktigt att understryka att mina resultat, i analysen av de båda texterna, inte kan sägas vara representativa för hela ämnesområdet kunskapsorganisation. Istället kan man se resultatet som jag kommit fram till som tendenser som kommer till uttryck genom böckerna. Eftersom diskurser inte har några tydliga gränsdragningar utan överlappar varandra är det egentligen svårt att tala om två enhetliga diskurser, men man kan försöka göra detta in den mån som det är möjligt. Foucault är en teoretiker som hävdar vikten av att alltid ifrågasätta den position vi själva intar i en analys, att alltid förhålla sig kritiskt gentemot sina egna åsikter och att inte någonsin utgå från att man har nått en sanning (Ibid, s. 2- 3). Därför vore det enfaldigt att i användandet av Foucaults teorier göra anspråk på att ha kommit fram till ett enhetligt resultat.

Alvesson & Sköldberg skriver i boken *Tolkning och reflektion- vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod* att inom den kvalitativa, reflekterande forskningen är själva tolkningen primär och all empirisk data betraktas som tolkningsresultat. En sådan forskning kan beskrivas som en form av tolkning av tolkning då man analyserar text på olika nivåer utifrån sådant som teori, kontexter, språk och förståelse (2008, s. 19-20). Detta tillvägagångssätt medför en hel del tillkortakommanden eftersom det är

omöjligt för forskaren att klargöra alla de mångbottnade faktorer som ligger bakom en tolkning. Forskningsprocessen blir på detta sätt en rekonstruktion där forskaren: "... hela tiden skapar bilder för sig själv och för andra: bilder vilka selektivt lyfter fram vissa bud på hur förhållanden - upplevelser, situationer, relationer - kan förstås, och (därmed) negligerar alternativa tolkningar" (Alvesson & Sköldberg, 2008, s. 20-21). Det är alltså med denna medvetenhet kring tolkningsnivåerna jag kommer närma mig texterna i min forskningsstudie, där jag inte eftersträvar att försöka finna någon "empirisk verklighet" utan istället att göra tolkningar av andras tolkningar i ämnet. Jag kommer dock inte kunna ge en fullständig redogörelse för tolkningens alla bakomliggande förhållanden, utan istället kommer jag lyfta fram ett möjligt perspektiv för förståelse med en medvetenhet kring att detta perspektiv har valts ut på bekostnad av andra.

Michel Foucault kan sägas röra sig inom allt från poststrukturalism, postmodernism, feminism till postmarxism och postkolonial teori (Mills, 2004, s.1). Men samtidigt så passar han inte riktigt in under någon av dessa kategorier utan är en teoretiker som är svår att placera in i något akademiskt och teoretiskt fack (Ibid, s. 22). I detta kapitel kommer jag dock försöka att i grova drag skissera poststrukturalismens grundidéer och sätta dessa i relation till postmodernismen för att i den mån den är möjligt bidra med att ge en övergripande bild av den tradition som Foucault kan sägas tillhöra. Detta utifrån böckerna *Textens mening och makt; metodbok i samhällsvetenskaplig textanalys* (2005) av Bergström och Boréus samt *Tolkning och reflektionsvetenskapsfilosofi och kvalitativ metod* (2008) av Alvesson och Sköldberg.

Därefter kommer jag att presentera diskursanalys som begrepp och dess huvudsakliga innebörder överlag för att sedan övergå mer specifikt till Foucaults diskursteori. Detta genom att utgå från Sara Mills bok *Michel Foucault* (2004) som sammanfattar hans huvudsakliga idéer, men också från Foucaults egna verk *Vetandets arkeologi* (2002) och *The Order of Things* (2002). Här kommer jag förklara begrepp som är relevanta för Foucaults teoribildning såsom "diskurs", "subjektpositioner", "uteslutning", "diskurser/diskursiva formationer" samt "kontinuitet" och "diskontinuitet". Jag kommer också gå in mer specifikt på hur Foucault betraktar begreppen ordning samt vansinne.

Poststrukturalism/postmodernism

Poststrukturalismen kan sägas ha utvecklats som en reaktion på den strukturalistiska föreställningen om autonoma, språkliga strukturer. Det är en riktning som egentligen inte kan definieras utifrån en enhetlig grund utan består i en spridd grupp av teoretiker såsom Jacques Derrida, Julia Kristeva och Jacques Lacan. Dock, om man ska försöka sammanfatta denna riktning kan den beskrivas som ett försök att teoretisera utan föreställningen om ett centrum, kärna eller grund (Mills, 2004, s. 28). Poststrukturalismen, är på detta sätt en vidareutveckling av konstruktivismen, vilket innebär att den tillhör den språkfilosofiska tradition, där språket får en betydande roll och man ifrågasätter den givna mening hos olika fenomen som språket konstituerat. (Bergström & Boréus, 2005, s. 21-23).

Relationen mellan poststrukturalismen och postmodernismen kan man säga vara otydlig och en mängd ansatser har gjorts för att försöka beskriva denna relation. En

vanlig föreställning är att poststrukturalismen ses som en av många skolor inom postmodernismen där man utgår från att språk och diskurs konstituerar subjekt och identitet. Rosenau som beskriver åtskillnaden så här:

Postmodernister är mer orienterade mot kulturkritik medan poststrukturalisterna lägger tonvikten på metod och epistemologiska frågor. Exempelvis ägnar sig poststrukturalisterna främst åt dekonstruktion, språk, diskurs, mening och symboler, medan postmodernisterna har fler strängar på sin lyra.

Rosenau i Alvesson & Sköldberg, 2008, s. 394

Utifrån detta synsätt skulle alltså postmodernismen vara mer samhällsorienterad och utgöra en större bredd medan poststrukturalismen går in mer djupgående och specifikt för att analysera språkets konstituerande natur. Poststrukturalismen blir utifrån denna utgångspunkt en epistemologisk metod där språket betraktas som metaforiskt, retoriskt och uppbyggt kring distinktioner (Ibid, s. 394-396). Båda riktningarna kan följaktligen beskrivas utifrån ett flertal kännetecknande drag såsom att de lägger vikten vid konstruktion och teoretiska antaganden samt språkets retorik och auktoritetsanspråk. Istället för entydiga, konsekventa resultat förespråkar man mångfald, variation, inkonsistens. Alvesson & Sköldberg skriver: ”Verkligheten framställs närmast som ett retoriskt knep, den anropas och representeras i syfte att skapa trovärdighet och auktoritet åt en viss utsaga” (Alvesson & Sköldberg, 2008, s. 399). Både poststrukturalismen samt postmodernismen utgår alltså från föreställningen att man inte kan spegla verkligheten utan endast representera den på olika sätt.

Diskursanalys

Bergström & Boréus skriver att diskursanalys kan betraktas som en metod, ett sätt att analysera texter som delar i ett större sammanhang, dvs. en texts mening förstås utifrån andra omgivande relaterade texter samt utifrån den ordning som texterna är uttryck för (2005, s. 28). I en sådan analys fokuserar man i högre grad på diskursiva relationer, dvs. någon form av språkliga uttryck, än på relationer mellan grupper. Detta innebär att man inriktar sig på frågor om makt och identitet och samhälliga aktörer kan komma att ges mindre betydelse (Ibid, s. 305-306). Begreppet diskurs kan beskrivas som: ”... ett regelsystem som legitimerar vissa kunskaper men inte andra och som pekar ut vilka som har rätt att uttala sig med auktoritet. Diskurser har också ett dynamiskt inslag eftersom regelsystemen i dem förändras” (Bergström & Boréus, 2005, s. 309).

En diskursanalys är följaktligen en vetenskapsteoretisk utgångspunkt som grundar sig på idén att språket omfattar en mängd värdeladdade begrepp och konstituerar på detta sätt både den sociala och politiska verkligheten, en verklighet som inte är fixerad utan produceras och konstrueras kontinuerligt. Språket är i denna bemärkelse både produktivt och meningsskapande. Med hjälp av diskursanalys försöker man rekonstruera sociala identiteter genom att ställa dessa identiteter i opposition till något annat, ”den andre”, till något de inte är. Man betraktar på detta sätt identiteter, såsom motsatsbegreppen man/kvinna, som konstruerade och något som inte existerar i sig självt (Ibid, s. 326- 328).

Foucault och diskursanalys

Diskurs

Michel Foucault (1926-1984) har utforskat sådana begrepp såsom makt, kunskap och diskurs. I sin teoribildning utgår han från två diskursanalytiska riktningar, som han benämner som "Arkeologi" samt "Genealogi". Arkeologin innebär i detta avseende en analys av diskursens regelsystem. Mills beskriver det såhär:

This archaeological analysis is a description of regular patterns within a discourse and is concerned to describe the way that statements are transformed into other statements and the way they are considered to be distinct from others.

Mills, 2004, s. 24

Genealogin kan, i detta fall, ses som en vidareutveckling av arkeologin. Mills beskriver det som att denna riktning ägnar sig främst åt maktförhållanden och samtidens historia: "It is a form of historical analysis which describes events in the past but without explicitly making casual relations"(Mills, 2004, s. 25). Diskursen kan ses som ett system som strukturerar sättet vi uppfattar verkligheten. Detta innebär att regelbundenheter vi uppfattar i verkligheten kan ses som en spegling av diskursens regelbundenheter som vi påtvingar verkligheten (Ibid, s. 55). Mills skriver:

In considering the term 'discourse' we must remember that it is not the equivalent of 'language', nor should we assume that there is a simple relation between discourse and reality. Discourse does not simply translate reality into language; rather discourse should be seen as a system which structures the way that we perceive reality.

Mills, 2004, s. 55

På detta sätt menar inte Foucault att det inte finns någonting bortom diskursen men att vi endast kan erfara världen genom diskursen och dess strukturer. Denna tolkning av världen, genom diskursen, normaliseras och blir därför svår att ifrågasätta (Ibid, s. 56).

Min uppsats kommer, utifrån Foucaults begrepp, vara en arkeologisk studie, då jag kommer undersöka diskursernas regelsystem, dvs. sättet som utsagor omvandlas till andra utsagor och hur de skiljer sig från andra utsagor. Genom att isolera de diskursiva händelserna på detta sätt, menar Foucault, kan man urskilja andra former av regelbundenheter och förbindelser:

Det är alltså inte genom att tolka utsagornas fakta man kan blottlägga dem, utan genom att analysera deras samexistens, den ordning i vilken de följer på varandra, hur de fungerar inbördes, hur de ömsesidigt bestämmer varandra, hur de förvandlas oberoende av eller i korrelation till varandra.

Foucault, 2002, s. 44- 45

Jag kommer på detta sätt, i min studie av de båda texterna, titta på relationerna mellan olika utsagor och relationerna mellan grupper av etablerade utsagor (Ibid, s. 44).

Subjektpositioner

Foucault menar att det inte finns något enhetligt och självständigt subjekt utan istället är det diskursen som utgör ramen inom vilket subjektet kan handla. Detta kallar han för ”subjektpositioner” (Bergström & Boréus, 2005, s. 312). Mills skriver:

Thus, in examining the development of the human sciences, his aim is to develop a form of analysis which does not focus on the subject at all, but which focuses on the discursive processes which brought it into being.

Mills, 2004, s. 106

Istället för att individen blir betydelsebärande, analyserar alltså Foucault, de opersonliga diskursiva processer som konstruerar individen, dvs. vad som möjliggör att särskilda saker blir tänkta och formulerade av denna (Ibid, s. 106).

Uteslutning

Foucault använder begreppet diskurs för att referera till ett flertal olika betydelsenivåer. Både för att referera till alla påståenden som någonsin gjorts och som är betydelsebärande och till påståenden som tillsammans verkar forma en gruppering samt till de regler och strukturer som producerar särskilda yttringar och påståenden (Ibid, s. 53). En diskurs konstitueras, enligt Foucault, genom att särskilda påståenden upprätthålls medan andra påståenden utesluts. Mills skriver:

Rather than seeing discourse as simply a set of statements which have some coherence, we should, rather, think of a discourse as existing because of a complex set of practices which try to keep them in circulation and other practices which try to fence them off from others and keep those other statements out of circulation.

Mills, 2004, s. 54

Enligt Foucault är uteslutning på detta sätt ett viktigt element i konstitutionen av en diskurs, då dessa uteslutningsprocesser på samma gång begränsar och konstituerar diskursen. Han talar om tre yttre uteslutningsprocedurer som bidrar till att konstituera diskursen; tabun, distinktionen mellan den galna och den förståndiga samt distinktionen mellan sant och falskt (Ibid, s. 57). Den förstnämnda uteslutningen, dvs. tabun, är en form av förbud eftersom de begränsar vårt sätt att prata om särskilda ämnen såsom sexualitet och död. Den andra uteslutningen är åtskillnaden som görs mellan yttranden som kommer från den förståndiga eller den galna, där den senare inte tas på allvar och förbises. Mills skriver: ”... since the speech of those people who have been considered to be insane is not attended to; it is treated as if it did not exist” (Mills, 2004, s. 58).

Den sistnämnda uteslutningen är distinktionen mellan sant och falskt, där endast de som besitter någon form av auktoritär position förväntas tala sanning (Ibid, s. 58). Foucault menar härmed att sanning är något som konstitueras genom strukturer och institutioner som upprätthåller påståenden som anses sanna och utesluter påståenden som anses falska. På detta sätt betraktas endast påståenden som sanna om de är i enlighet med alla de andra påståenden som accepterats inom vårt samhälle. Mills skriver: ”... truth is something which is supported materially by a whole range of practices and institutions: universities, government departments, publishing houses, scientific bodies and so on” (Mills, 2004, s. 58).

Enligt Foucault innebär därför sådana uteslutningsprocedurer, såsom till exempel när något definieras som sjukt eller inte sjukt, är tradition eller inte tradition, rätt eller fel, att människor kontrolleras. Det är den etablerade epistemologin som är bakgrunden till dessa uteslutningsmekanismer eftersom den reglerar vad som är möjligt att säga och hur (Bergström & Boréus, 2005, s. 311). Strukturer och institutioner i samhället upprätthåller på detta sätt våra föreställningar gällande sådant som kunskap, förstånd, vansinne, disciplin och sexualitet (Mills, 2004, s. 3-5).

I min uppsats kommer jag utforska vilka förutsättningar och antaganden som de två texterna utgår ifrån i relation till kunskap och dess organisation. Detta genom att titta på vilka betydelser som de båda texterna tillskriver kunskap och organisationen av kunskap genom att låta upprätthålla särskilda påståenden och begrepp och utesluta andra. På detta sätt kommer jag titta på hur identiteter skapas genom att likställas med andra identiteter och genom att ställas i relation till den andre, till något det inte är.

Diskurser / Diskursiva formationer

Foucault använder sig av termen ”diskursiva formationer” för att referera till de grupperingar av påståenden som ofta associeras med särskilda institutioner eller maktpositioner och som har påverkan på individer och deras tänkande. Dessa grupper av påståenden arbetar med samma ämne vilket leder till reproduktion av andra påståenden som har liknande underliggande förutsättningar (Mills, 2004, s. 64). I *Vetandets arkeologi* skriver Foucault att det handlar om en regelbundenhet i hur dessa utsagor uppträder och hur de sprids:

... för den händelse en regelbundenhet (ordning, korrelationer, positioner, funktioner, förvandlingar) kan definieras mellan objekten, de olika typerna av utsagelser, begreppen, de tematiska valen, skall vi komma överens om att säga att vi har att göra med en diskursiv formation ...

Foucault, 2002, s. 55

Eftersom Foucault själv inte är konsekvent med hur han använder begreppet diskurs och diskursiv formation är det otydligt var skillnaden ligger mellan de dessa begrepp. I min studie har jag därför valt att använda mig av begreppet diskurs då jag syftar på sådana grupper av påståenden som texterna representerar. Jag kommer studera hur dessa grupper av påståenden konstituerats genom att texterna upprätthåller särskilda påståenden och utesluter andra. På detta sätt blir det en studie i den regelbundenhet som kan finnas mellan utsagorna, dvs. hur ett påstående reproducerar ett annat och tillsammans formar en grupp av på varandra följande påståenden.

Kontinuitet/diskontinuitet

Foucault skriver i *Vetandets arkeologi* att vi måste frigöra oss från begrepp som utgörs av en form av kontinuitet såsom tradition, anda och mentalitet och utveckling. Foucault skriver:

Alla dessa på förhand upprättade synteser, alla dessa grupperingar som man vanligtvis accepterar utan att närmare granska dem, alla dessa samband, vilkas giltighet man erkänner från första stund, allt detta måste ifrågasättas ...

Foucault, 2002, s. 36

Han skriver att dessa former av kontinuiteter, som förutsätts vara legitima i vårt samhälle, måste blottläggas, för att visa på hur de inte är självklara utan istället en del av en konstruktion (Ibid, s. 40). Han menar att man bör: "... rycka loss dem ur den skenbara självklarhet som omger dem, att blottlägga de problem de reser, att erkänna att de inte utgör någon trygg punkt utifrån vilken man kan ställa andra frågor"(Foucault, 2002, s. 41).

Foucault är istället intresserad av brytpunkter eller moment av diskontinuitet i historien (Ibid, s. 40). Han menar att vi under specifika tidsperioder kan se hur olika vetenskaper liknar varandra i antaganden och ramverk men då ett sådant ramverk övergår till en annan sker ett diskursivt avbrott, en slags diskontinuitet. Dessa avbrott är plötsliga istället för en evolution eller reaktion på tidigare perioder (Mills, 2004, 62- 64). Foucault skriver:

How can it be there are at certain moments and in certain orders of knowledge these sudden take -offs, these hastings of evolution, these transformations which do not correspond to the the calm and continuist image that is ordinarily accepted.

Foucault i Mills, 2004, s. 64

Foucault menar att begrepp såsom utveckling och evolution innebär att man grupperar spridda händelser och sätter dem i relation till varandra:

... att i varje begynnelse skönja principen för ett sammanhang och antydning till en kommande enhet, att behärska tiden med hjälp av en ständigt omställbar förbindelse mellan ett ursprung och ett mål ...

Foucault, 2002, s. 36

Han menar att istället för att betrakta det nuvarande tillståndet som ett ofrånkomligt resultat av förflutna händelser så bör vi se detta tillstånd som ett möjligt resultat av dessa händelser (Mills, 2004, s. 79). Därför bör man enligt Foucault urskilja utsagan som en enskild händelse och visa på varför en utsaga inte kan vara annorlunda än den är och på vad sätt den utesluter andra utsagor. Han skriver:

... att avgöra villkoren för dess existens, fastslå dess gränser så exakt som möjligt, upprätta de korrelationer den kan ha med andra utsagor som kan knytas samman med den och visa vilka andra former av utsägelser den utesluter.

Foucault, 2002, s. 43

Genom att på detta sätt ifrågasätta och tillfälligt upphäva givna enheter kan man visa på utsagan som ett avbrott, en diskontinuitet. Denna diskontinuitet, menar Foucault, finns där "... i utsagans enkla faktum; man låter den stiga fram i det ögonblick den bryter in i historien ..." (Ibid, s. 43). På detta sätt utgör varje utsaga, hur banal och oviktig den än är, en händelse, som: "... inte enbart är bunden till de situationer som framkallar den och de följer den leder till, utan också, enligt en helt annan modalitet, till de utsagor som föregår den och dem som följer efter den" (Foucault, 2002, s. 44).

Jag kommer alltså som tidigare nämnts studera hur texterna formar grupper av påståenden, med samma underliggande förutsättningar, som tillsammans kan sägas tillhöra en diskurs. Detta innebär att jag också kommer att försöka upphäva sådana enhetliga begrepp som texterna förutsätter vara sanna, och på så sätt följaktligen upprätthåller. Detta blir tydligt i de båda texterna då den ena texten, *Organization of Information*, utgår från en sådan kontinuitet såsom "utveckling" medan *Everything is Miscellaneous* tydligt utgår från en sådan kontinuitet såsom "revolution". Texterna förutsätter följaktligen att dessa begrepp har autonoma värden som kan ligga till grund för andra påståenden.

Ordning och vansinne

Foucault skriver i *The order of Things* att identiteter skapas på detta sätt i relation till både likheter och olikheter, i motsatsrelationen mellan "The Same", dvs. det igenkännliga och "The Other", det främmande. Medan det igenkännliga på detta sätt upprätthålls utesluts samtidigt det främmande och okända. Foucault menar att "Vansinnet", genom historien, fått representera detta okända och följaktligen förskjutits medan "Ordning" i motsats fått representera det bekanta och välkända och därmed har upprätthållits (Foucault, 2002, s. xxvi).

Foucault refererar till en passage av Borges, där denne beskriver hur man i en kinesisk encyklopedi delar in djur i för oss helt främmande kategorier; a) sådana som tillhör kejsaren b) balsamerade c) tama d) diande grisar e) sirener f) fantastiska g) herrelösa hundar h) inkluderade i denna klassifikation i) vanvettiga j) oräkneliga k) målade med en mycket fin kamelhårspensel l) et cetera m) har just tagit sönder vattenkannan n) från långt håll ser ut som flugor. Foucault skriver att denna klassifikation bryter upp vår traditionella ordning av verkligheten, den upplöser åtskillnaden mellan "The Same" och "The Other". Han skriver:

... - breaking up all the ordered surfaces and all the planes with which we are accustomed to tame the wild profusion of existing things, and continuing long afterwards to disturb and threaten with collapse our old- age distinction between the same and the other.

Foucault, 2002, s. xvi

Han menar att den förundran vi känner inför ett sådant tankesystem som denna visar bara på hur begränsat vårt egna tankesystem är. Det blottlägger omöjligheten för oss att tänka utifrån en annan ordning än den vi känner till (Ibid, s. xvi). Foucault skriver

att vissa av kategorierna i detta klassifikationssystem innehåller fantastiska element, men att det orimliga inte ligger i dessa kategorier utan i hur dessa fantasidjur är uppställda tillsammans med de verkliga. Foucault skriver: "What transgresses the boundaries of all imagination, of all possible thought, is simply that alphabetical series (a, b, c, d) which links each of those categories to all the others" (Foucault, 2002, s. xvii).

Foucault menar att Borges encyklopedi och dess taxonomi:

... lead to a kind of thought without space, to words and categories that lack all life and place, but are rooted in a ceremonial space, overburdened with complex figures, with tangled paths, strange places, secret passages, and unexpected communications.

Foucault, 2002, s. xx

Han talar på detta sätt om ett slags system som inte klassificerar verkligheten i några av de kategorier som gör det möjligt för oss att förstå denna. Foucault frågar sig:

When we establish a considered classification / ... / what is the ground on which we are able to establish the validity of this classification with complete certainty? / ... / according to what grid of identities, similitudes, analogies, have we become accustomed to sort out so many different and similiar things.

Foucault, 2002, s. xxi

Foucault skriver att ordning är på en och samma gång de inneboende lagar som finns i saker, det dolda nätverk som bestämmer deras relationer, men också någonting som endast existerar genom språket. Han menar att det inte finns några likheter eller distinktioner som inte kommer ur ett system av kriterier:

... a definition of the segments by which the resemblances and differences can be shown, the types of variation by which those segments can be affected, and, lastly, the treshold above which there is a difference and below which there is a similtude - is indispensable for the establishment of even the simplest form of order.

Foucault, 2002, s. xxi

På samma sätt är Foucault intresserad av hur vansinnet har konstruerats av samhället och dess institutioner. Mills skriver: "He aimed to try to demonstrate that rather than madness being a stable condition, mental illness should rather be seen as 'the result of social contradictions in which humans are historically aliented'" (Mills, 2004, s. 98).

Foucault ser vansinnet konstruerat vid ett specifikt ögonblick i historien för att tydligt avskilja det från förståndet. Begreppet, menar Foucault, har också konstruerats som en del av moderniteten, i övergången från ett ramverk, ett "episteme" till ett annat, en övergång från förklaringar grundade i religion till förklaringar grundande i medicin. Mills skriver:

Foucault's method in analysing the history of madness is rather than asking what in a given period, is regarded as sanity or insanity, as mental illness or normal behaviour, instead to / ... / to ask how these divisions are operated.

Mills, 2004, s. 98

Foucault intresserar sig på detta sätt för hur begreppet vansinne upprätthålls och vilka processer som ligger bakom denna distinktion mellan vansinne och förstånd (Ibid, s. 98). Genom historien, menar Foucault, har begreppet haft olika innebörder. Mills beskriver hur innebörden av vansinnet förändrats:

Behaviour such as hearing imaginary voices, hallucinating, hysteria, speaking in tongues, which would, in other periods of history, have been seen as possessions by spirits of God, or visions inspired by angels, instead of being valued and sanctified by the Church, became something which needed to be treated by confinement and the administering of drugs.

Mills, 2004, s. 99

Foucault menar att på grund av att distinktionen mellan vansinne och förstånd blivit förväxlad med distinktionen mellan normalt och onormalt så har varje tecken på avvikande beteende betraktats som ett tecken på mental sjukdom (Ibid, s. 103). I *Vetandets arkeologi* skriver han:

Det vore alldeles säkert ett misstag att vänta sig att i vansinnets väsen, dess dolda innehåll, dess tysta, inom sig själv slutna sanning, finna vad som vid en bestämd tidpunkt kunnat sägas om det; sinnessjukdomen består av summan av det som har sagts inom gruppen av alla de utsagor som nämnt den vid namn, delat upp den, beskrivit den, förklarat den, berättat hur den utvecklades, påvisat dess olika korrelationer, fält omdömen om den ...

Foucault, 2002, s. 48

På detta sätt menar Foucault att objekten i utsagorna kan skilja sig åt; ”Det rör sig inte om samma sjukdomar: det rör sig inte om samma dårar” (Ibid, s. 48). Samtidigt menar Foucault att det finns en enhetlighet mellan diskurserna om vansinnet. Denna enhetlighet gäller inte själva objektet ”vansinne”, utan samspelet mellan de regler som under en given period tillåter de olika objekten att framträda. Foucault skriver:

Enheten mellan diskurserna om vansinnet skulle dessutom bestå i samspelet mellan de regler som bestämmer dessa olika objekts förvandlingar; deras icke-identitet genom tiderna, brytningen som sker inom dem, den inre diskontinuiteten som upphäver deras varaktighet.

Foucault, 2002, s. 49

Jag kommer i det sista kapitlet med rubriken ”Det fantastiska biblioteket” diskutera hur distinktionen mellan identiteterna ordning och vansinne tar sig till uttryck i de två aktuella texterna. Denna dikotomi kommer jag diskutera i relation till dikotomin mellan bibliotek och fantasi som tar sin utgångspunkt i Gary P. Radfords text *Flaubert, Foucault, and the Bibliotheque Fantastique: Toward a Postmodern Epistemology for Library Science*. På detta sätt kommer jag studera hur dessa identiteter konstruerats i relation till det igenkännliga (The Same) och det främmande (The Other) och hur det igenkännliga, såsom ordning, på detta sätt upprätthålls medan det främmande, såsom vansinne utesluts.

Resultat och analys

I följande kapitel gör jag en diskursanalytisk studie, med utgångspunkt i Foucault, av de två verken *Organization of Information* och *Everything is Miscellaneous* för att urskilja vilka kunskapsorganisatoriska diskurser dessa texter kan sägas röra sig inom. Följaktligen, försöker jag på detta sätt besvara min första frågeställning, dvs. vilka antaganden, gällande kunskapsorganisation, är det möjligt att iakttä i de båda verken. Detta gör jag genom att studera vilka antaganden texterna utgår från genom att upprätthålla särskilda utsagor och begrepp och samtidigt utesluta andra.

Organization of Information

Information, organisation och återvinning

Verket *Organization of Information* handlar om hur man, i det massiva informationsflöde som digitaliseringen innebär, ska kunna organisera och återvinna information för att bevara samt tillgängliggöra den på bästa möjliga sätt. Man kan säga att denna text följlaktligen redogör för olika sätt att försöka bemästra den oordning som uppstår i den digitala världen. Det handlar om hur återvinningsprocesser såsom katalogisering och klassificering ska kunna identifiera, definiera och tillgängliggöra informationen för sina användare. Texten förutsätter att våra traditionella organiseringsprinciper tillsammans med automatiserade processer kan organisera våra elektroniska resurser (Taylor & Jourdrej, 2009). Redan i inledningen befäster texten antagandet att det finns ett grundläggande behov hos människor att organisera:

There seems to be a basic drive in humans to organize / ... / Psychologists tell us that babies brains organize images into categories such as faces or foods. Small children do a lot of organizing and matching during play. As we grow, humans develop more sophisticated cognitive abilities to organize, to recognize patterns, to sort, to relate, and to create groups of things and ideas.

Taylor & Jourdrej, 2009, s. 1

Texten pekar på hur vår mänskliga inlärning grundar sig på vår förmåga att analysera, organisera och återvinna data, information och kunskap. Detta för att kunna urskilja mönster, jämföra erfarenheter, begrepp och idéer samt relationerna mellan dessa. Texten understryker dock organisationens huvudsakliga syfte: "Most of all, we organize because we need to retrieve" (Taylor & Jourdrej, 2009, s. 2). Texten utgår alltså från antagandet att det är nödvändigt att information organiseras för att kunna återvinnas: "Retrieval of information is dependent upon its having been organized/ ... /If this information is not organized, it is difficult, if not impossible, to find" (Taylor

& Jourdrej, 2009, s. 2). Här kan man tydligt se att begreppen "Information", "Organization" samt "Retrieval" återkommer frekvent genom texten och i nära relation till varandra. Begreppet "Organisation" ser ut att tillskrivas två betydelsenivåer i texten: dels den kognitiva, där man utgår från antagandet att människans organiseringsförmåga är en förutsättning för vår förståelse och uppfattning av världen. Dels den betydelse som handlar om den organisation av information som olika institutioner måste göra för att kunna återvinna information. Om man här återkopplar till Foucault blir det tydligt hur texten låter förstå identiteten "organisation" i relation till likheter då man sätter begreppen information, organisation och återvinning i en slags likhetsrelation där information måste ha en organisation för att kunna återvinnas. Man upprätthåller följaktligen utsagan att information, organisation och återvinning är förutsättningar för människans orientering i världen.

Texten använder sig av två citat från "Merriam Webster's Collegiate Dictionary" för att definiera begreppet organisation: "... to form into a coherent unity of functioning whole: INTEGRATE / ... / to arrange elements into a whole of interdependent parts" (Taylor & Jourdrej, 2009, s. 1). Genom att på detta sätt använda betydelser såsom "coherent unity", "functioning whole", "a whole of interdependent parts" i definitionen av organisation låter man på detta sätt likställa begreppet med dessa betydelser. Identiteten "organisation" likställs alltså med begrepp såsom sammanhängande enhet, fungerande helhet och helhet av varandra beroende delar. I texten upprätthålls följaktligen vikten av enhetlighet och helhet, identiteter som kan, enligt Foucault, förstås i relation till olikheter, dvs. "den andre", till något den inte är, i detta fall ett tillstånd av oenighet och splittring. På detta sätt kan man säga att texten försöker upprätthålla enhetlighet och helhet samtidigt som den marginaliserar begrepp såsom oenighet och splittring.

I texten beskrivs därefter steg för steg den katalogiserings- och klassifikationsprocess som ligger bakom de kulturella institutionernas informationshantering (Ibid, s. 5-7):

When materials are organized into collections, physical entities have to be arranged in some fashion. They may be placed on shelves in the order in which they arrive, or they may be placed in some more meaningful order. They could be placed in alphabetical order, the way that fiction and biography sections are arranged in many public and school libraries. Most resources, however, are arranged by classification.

Taylor & Jourdrej, 2009, s. 9

Här förekommer begreppen "arrange" och "order" ett flertal gånger i förhållande till varandra: texten utgår från utsagan att för att en meningsfull ordning ska uppstå måste man arrangera de fysiska objekten utefter ett system. En ordning, vilken det nu än må vara, verkar vara någonting som förutsätts ha ett värde i sig själv och är följaktligen eftersträvansvärt. Om man även här, utifrån Foucault, studerar begreppet i förhållande till dess motsats, i detta fall begreppet ordning i förhållande till begreppet oordning, kan man säga att texten verkar försöka upprätthålla ordning samtidigt som man utesluter oordning. För att återkomma till Foucaults begrepp "The Same" och "The Other" skulle man kunna säga att texten försöker upprätthålla detta igenkännliga, dvs. ordningen och samtidigt förskjuta det som framstår som främmande, det som inte går att ordna enligt ett igenkännligt system, det oordnade, splittrade.

Evolution

Texten *Organization of Information* utgår från utsagan att vårt sätt att organisera världen, dvs. våra grundläggande organiseringsprinciper, har växt fram under flera århundraden: "It is often said that you can't tell where you're going until you know where you have been" (Taylor & Jourdrej, 2009, s. 67-78). Vad gäller uppkomsten av den första bibliografin kommenterar texten: "It is difficult to understand why such a simple and useful device has not always been used; yet it took centuries of compiling book lists to reach this degree of accomplishment" (Taylor & Jourdrej, 2009, s. 71). Genom att texten, i detta historiska sammanhang, använder begreppet "accomplishment", förutsätter den att en tydlig utvecklingslinje följer från dåtiden fram till nutiden, vilket resulterar i denna fullbordan. Om man också här, utifrån Foucault, studerar identiteter i relation till likheter och olikheter, kan identiteten "fullbordning" förstås i ljuset av dess motsats, dvs. som något ofullbordat, vilket i sin tur ligger nära begrepp såsom ofullkomlighet och otillräcklighet. Motsatsbegreppen fullbordan/ofullbordan kan också förstås i relation till dikotomin nutid/dåtid då texten verkar betrakta nuet som det fullbordade tillståndet och dåtiden som det ofullbordade tillståndet. På detta sätt sätter man nutiden och det förflutna i en beroenderelation, där den förra är en vidareutveckling av den senare, en utveckling som verkar betraktas som oundviklig. Texten upprätthåller på detta sätt ett sådant begrepp som utveckling som, enligt Foucault, utgörs av en form av kontinuitet. Detta innebär, enligt honom, att man grupperar spridda händelser och placerar dem i relation till varandra. Texten upprätthåller på detta sätt ett evolutionistiskt perspektiv med utsagan att våra organiseringsprinciper går att härleda tillbaka i historien.

Information och kunskap

Texten *Organization of Information* utgår från antagandet att det finns en skillnad mellan begreppen "information" och "kunskap", där det förra åsyftar det som ännu inte integrerats med läsarens egen kunskap: "That is why I believe we organize information - so that others can find it, read or otherwise absorb it, and use it to add to their own store of knowledge" (Taylor & Jourdrej, 2009, s. 3). Texten berättar sedermera att den, på grund av denna skillnad som den tillskriver begreppen, kommer använda sig av termen information istället för kunskap. Detta för att uttrycka vad det är vi organiserar för andra människors skull: "That is, it is information that can be placed into a scheme of organization from which it can be retrieved for study by those interested in increasing their knowledge of the subject" (Taylor & Jourdrej, 2009, s. 3). Vidare berättar texten att eftersom denna information inbegriper mycket mer än endast text används begreppet "informationsresurs" istället för begrepp såsom bok eller sak i hänsyftning till organiserad information (Ibid, s. 4). Texten utgår alltså här från en skillnad mellan begreppen information och kunskap där den förra likställs med en obehandlad, mängd data, medan den senare likställs med något som är integrerat med våra tidigare kunskaper samt erfarenheter. På detta sätt lösgörs begreppet "Information" från någonting konkret och får stå för en mängd data som behöver organiseras i scheman för att kunna återvinnas. "Information" och "kunskap" verkar betraktas som motsatsbegrepp och kan ses i relation till någonting som inte är integrerat samt någonting som är integrerat med ett subjekt. Texten upprätthåller på detta sätt utsagan att dessa begrepp har olika betydelser, dvs. information som data som ännu inte integrerats med ett subjekt och betydelsen av kunskap som information som integrerats med ett subjekts tidigare kunskap och som en följd av denna integration har informationen omvandlats till kunskap. Det blir här tydligt att texten

vill argumentera för att begreppen har olika användningsområden och att informationsbegreppet fyller sin funktion i just den här textens syfte.

Senare i texten behandlas kunskapsbegreppet utifrån ett mer teoretiskt perspektiv. I texten beskrivs kunskap utifrån följande definition:

Knowledge is not a thing, or a system, but an ephemeral, active process of relating. If one takes this view then no one, let alone a corporation can own knowledge. Knowledge itself cannot be stored, nor can intellectual capital be measured, and certainly neither of them can be managed (R. D Stacy).

R. D Stacy i Taylor & Jourdey, 2009 s. 27

Texten refererar också till Dave Snowden som menar att man idag betraktar kunskap som kontextuell, dvs. utlöst av dess omständigheter. Texten formulerar att kunskapshantering fram tills nu handlat om innehållet i kunskapen men att nästa steg är att också förstå kunskapens kontext:

In order to move into the next generation of knowledge management, Snowden says, we must recognize that knowledge can only be volunteered, not forced out. There is always more than can be told, and most important, human knowledge is contextual.

Snowden i Taylor & Jourdey, 2009, s. 29.

Genom att använda citat av Stacy samt Snowden, försöker texten ge definitioner av kunskapsbegreppet. Men det är påfallande tydligt att texten i dessa fall refererar till andra teoretiker gällande sådana definitioner, inslag som skiljer sig från den övriga texten. Dessa källor beskriver kunskap som någonting svårfångat, kontextuellt som inte kan inordnas i någon verklig ordning. På detta sätt kan man säga att identiteten kunskap likställs med dessa ovan nämnda betydelser. Men dessa indirekta definitioner av kunskap kan man, enligt Foucault, också förstå i relation till vad de inte är, dvs. någonting hanterbart och inordnat. Identiteten kunskap kan alltså inte organiseras i något system medan identiteten information har som syfte att organiseras i ett sådant.

Experter och användare

I *Organization of Information* utgår texten från antagandet att informationsåtervinningen är en form av arkitektur där arkitekten behöver utforma olika system och gränssnitt för att tillgängliggöra information på enklaste och mest attraktiva sätt för sina användare. Texten förutsätter att informationsarkitekten måste arbeta på samma sätt som arkitekten i sin ursprungliga mening:

Just as architects must determine the needs of the people who will use a space and then create a pattern that will fulfill those needs in order to design buildings or other structures that will serve people's needs in addition to being beautiful ...

Taylor & Jourdey, 2009, s. 20

Om man här återigen återkopplar till Foucault, låter texten likställa begreppet informationsåtervinning med begreppet arkitektur. Texten upprätthåller utsagan att

det finns en tydlig åtskillnad mellan de som bygger upp informationssystemet och de som är användare av detta system. Begreppen ”informationsarkitekter” och ”användare” betraktas följaktligen i någon slags motsatsrelation till varandra: den förra blir en aktör som bygger upp ett system som ska emottas av den senare. På detta sätt upprätthåller texten betydelsen av informationsexpertens roll i informationssystemet samtidigt som den avgränsar betydelsen av användarnas roll i detta system.

Den digitala ordningen

I *Organization of Information* verkar texten utgå från antagandet att internet är någonting oorganiserat och föränderligt: ”The Internet has been likened to a library where all the books have been dumped on the floor and there is no catalog” (Taylor & Jourdey, 2009, s. 15). Texten berättar att försök har gjorts för att organisera Internet men att dessa försök snabbt blivit förlegade eftersom internet besitter denna föränderliga karaktär:

For many years, efforts have been made to find a way to gain some control over the Internet; However, one cannot yet say that it is organized. There is so much change so fast that efforts begun may be out of date in a few months.

Taylor & Jourdey, 2009, s. 16

Samtidigt verkar texten utgå från antagandet att Internet är någonting som behöver organiseras i så hög utsträckning som möjligt. Texten förutsätter att delar av Internet ändå kommer vara organiserade för att återvinnas samt bevaras för framtiden: ”Although some believe that organizing the Internet is impossible, the parts that are important for retrieval and for posterity *will* be brought under organizational control” (Taylor & Jourdey, 2009, s. 17). Texten använder här begrepp såsom ”kontroll” och ”organisation” i relation till Internet och på detta sätt verkar utgå från att begreppen besitter en form av legitimitet i sig själva och förutsätts följaktligen vara eftersträvansvärda. Dessa begrepp kan förstås i relation till deras motsats, dvs. till något ”okontrollerat” och ”oorganiserat” som Internet därmed indirekt får representera. Om man, med utgångspunkt i Foucault, studerar identiteter i relation till likheter och olikheter blir det tydligt att Internet i texten likställs med begrepp såsom det okontrollerade och oorganiserade, identiteter som i samma anda som oordning betraktas som främmande som följaktligen förskjuts. Man kan på detta sätt säga att texten upprätthåller det igenkännliga såsom kontroll och organisation och marginaliserar det främmande såsom okontrollerade och oorganiserade. Man upprätthåller antagandet att Internet, med sitt oorganiserade informationsflöde, behöver kontrolleras.

Texten utgår även från antagandet att våra traditionella organiseringsprinciper, sida vid sida med automatiserade processer och verktyg, kan gälla även för att organisera elektroniska resurser: ”It is human nature, and the principles learned over centuries of organizing print information can be used alongside automated processes and tools to help organize electronic resources” (Taylor & Jourdey, 2009, s. 17). Texten exemplifierar med de senaste försöken att skapa en semantisk web, där data definieras semantiskt och är sammanlänkade till relevant data i syfte att effektivisera informationssökningen. Texten hänvisar också till den senare utvecklingen av taggar

och folkonomier: "These grassroots efforts, once again, are a clear demonstration of the basic human desire to organize information" (Taylor & Jourdey, 2009, s. 17).

Texten använder här begrepp såsom "human nature" och the "basic human desire" för hävda vikten av våra traditionella organiseringsprinciper. Texten likställer på detta sätt våra traditionella organiseringsprinciper med något naturligt, grundläggande och mänskligt och verkar utgå från att dessa begrepp har legitimitet och auktoritet i sig själva. Om man, i enlighet med Foucault, tittar på dessa begrepp i ljuset av dess motsatser, dvs. det onaturliga, artificiella, blir det tydligt att texten försöker upprätthålla det mänskliga och naturliga, som något legitimt i sig själv, och avgränsa dessa gentemot det onaturliga och artificiella, egenskaper som kan tillskrivas Internet. Återigen kan man hänvisa till Foucaults betydelser av "The same" och "The Other" där det mänskliga och naturliga är igenkännligt och därmed upprätthålls medan det omänskliga, onaturliga, artificiella ses som något främmande och därför förskjuts ur diskursen. Texten upprätthåller på detta sätt betydelsen av våra traditionella organiseringsprinciper.

Everything is Miscellaneous: The Power of the New Digital Disorder

Texten *Everything is Miscellaneous* bygger på utgångspunkten att vi står inför en ny digital ordning där vi inte längre kan upprätthålla våra traditionella organiseringsprinciper. Enligt texten är vårt traditionella sätt att organisera världen begränsad av våra fysiska ramar men digitaliseringen har nu öppnat upp för nya sätt att tänka på världen och dess ordning. Samtidigt som digitaliseringen överskridit gränser rent fysiskt genom tekniken har den, hävdar texten, som en följd av detta även överskridit gränser för människans mentala begreppsighet. Texten menar att vi idag kan organisera verkligheten bortom våra fysiska gränser vilket innebär att en ny dimension av verklighet träder fram där kunskapen kan vara mångsidig och flerdimensionell. Texten argumenterar för att denna nya ordning omkullkastar våra föreställningar om hur världen är organiserad och dessutom *vilka* som har befogenhet att göra denna organisering. Texten försöker framhålla denna nya ordnings mångtydighet och vad det egentligen innebär för oss människor att befinna oss i denna upplösning av vår traditionella ordning, då digitaliseringen drastiskt förändrat vår syn på kunskap och dess organisation (Weinberger, 2007).

Fysiska gränser

Texten *Everything is Miscellaneous* utgår från påståendet att världen består av tre olika ordningsdimensioner. De två första ordningarna ordnar atomer som bara kan befinna sig på en plats åt gången. Den första ordningen är människans ordning i rummet, dvs. böcker på hyllor, fotografier i album etc. Den andra ordningen är den information som beskriver de ordnade objekten, dvs. så kallad metadata. I den tredje ordningens ordning är innehållet liksom informationen om innehållet digitaliserat i bitar (Ibid, s. 17- 19).

Texten utgår från påståendet att våra fysiska gränser är grunden för vår organisation av världen, med andra ord, att vi organiserar vår verklighet utifrån grundsatser som är anpassade för en värld begränsad av fysikens lagar. "Fysiska gränser" tillskrivs i texten betydelsen att vissa fysiska objekt är närmre än andra och att varje enskilt objekt endast kan vara på en plats åt gången. Texten pekar på att dessa gränser är så stor del av vårt vardagliga liv att vi inte ens reflekterar över dem som begränsningar (Ibid, s. 5-7). Texten utgår på detta sätt från antagandet att våra nya digitala förutsättningar tänjt på våra fysiska gränser och med detta följaktligen även våra förståelsehorisonter: "Suppose that now, for the first time ever in history, we are able to arrange our concepts without the silent limitations of the physical. How might our ideas, organizations, and knowledge itself change?" (Weinberger, 2007, s. 7).

Texten försöker utifrån dessa antaganden reda ut vad det är som händer då kunskap lösgörs från den fysiska verkligheten och får kliva in i den digitala. Ett resonemang som bygger på påståendet att vår förståelse av världen nu inte längre är hänvisad till våra fysiska gränser utan kan överskrida dessa. Utifrån detta påstående följer ett annat påstående, nämligen att den ordning som vi har konstruerat i den fysiska världen inte längre kan bibehållas i den digitala världen: "The digital world thereby allows us to transcend the most fundamental role of ordering the real world: Instead of everything having it's place, it's better if things can get assigned multiple places simultaneously (Weinberger, 2007, s. 14).

För att återigen återkoppla till Foucault och hans idé om att identiteter konstrueras i relation till likheter och olikheter, kan man i texten se att begreppet "fysiska gränser" är frekvent förekommande i relation till den fysiska världen, där begreppet "fysiskt" indirekt likställs med något som är begränsat. "En fysisk värld" sätter man därför i direkt motsatsrelation till "En digital värld", då den förra tillskrivs begrepp såsom "gränser", "begränsning" och "ordning" och den senare begrepp såsom "gränsöverskridande", "upplösning", "brokighet" och "oordning". I texten likställs begreppet begränsning på detta sätt med betydelsen av ett tillstånd där en sak endast kan vara på en plats åt gången, medan begreppen gränsöverskridande och upplösning likställs med betydelsen av att en sak kan tillhöra flera platser samtidigt. Texten upprätthåller därmed utsagan att detta gränsöverskridande och upplösta tillstånd, där allting kan tillhöra flera platser samtidigt, är något eftersträvansvärt och legitimt i sig själv. Texten utgår också från antagandet att den digitala verkligheten helt kan komma bortom våra fysiska gränser och därmed träda in i ett tillstånd utan några som helst begränsningar, ett tillstånd bortom gränser, fysik och språk.

Revolution

I *Everything is Miscellaneous* utgår texten från påståendet att våra epistemologiska grundsatser har förändrats med digitaliseringen. Texten beskriver hur västvärlden är präglad av den antika föreställningen om en naturgiven kunskap: "Knowledge is what happens when the joints of our ideas are the same as the joints of nature" (Weinberger, 2007, s. 34). Texten tar upp hur konstruktivismen ifrågasätter denna traditionella epistemologi, då man hävdar att dess begrepp såsom natur, kunskap, sjukdom, kön, fakta, emotioner, verklighet bara är sociala konstruktioner och ett sätt att dra gränser för att upprätthålla makten hos den existerande eliten (Ibid, s. 32). Texten formulerar: "But our categorizations of animals into species, species into

racess, animals into sexes, heavenly bodies into planets, and atoms into elements reflect real, existing joints in nature, don't they?" (Weinberger, 2007, s. 32).

I texten används begrepp såsom "konstruktivism" samt "social konstruktion" i relation till begrepp såsom traditionell- och naturgiven kunskap. På detta sätt verkar texten utgå från antagandet att det, på grund av digitaliseringen, skett en brytpunkt för den traditionella epistemologin. Man kan säga att texten på detta sätt betraktar begreppet organisation utifrån ett revolutionärt perspektiv, där digitaliseringen anses vara en omvälvande vändpunkt för vårt sätt att tänka på världen och dess organisation. Texten upprätthåller följaktligen detta revolutionära perspektiv medan den utestänger det som den beskriver som traditionell epistemologi.

Kunskap

I *Everything is Miscellaneous* utgår texten från antagandet att vi fortfarande är färgade av en traditionell kunskapssyn som bygger på idén om att naturen besitter en sanning och ordning som väntar på att upptäckas. Texten nämner som exempel de diskussioner som förts kring kriterierna för att definiera en planet (Ibid, s. 34-35) och menar att vårt upprätthållande av en kategori som denna säger mindre om universums beskaffenhet än om att kategorin uppfyller de kriterier vi har accepterat. Texten formulerar: "Maintaining a category of planets says less about the nature of our universe than about our need to walking on pheres other than our own blue one" (Weinberger, 2007, s. 39). Texten ger uttryck för att denna strävan hos oss att försöka vidmakthålla en kategori, trots att det inte finns någon egentlig vetenskaplig anledning till detta, vittnar om en djupare mening: "How we organize our world reflects not only the world but also our interests, our passions, our needs, our dreams" (Weinberger, 2007, s.41-42). Texten beskriver också hur olika vetenskapsmän försökt utforma relationerna mellan elementen i det periodiska systemet och att alla dessa tabeller representerar verkliga relationer men att det handlar om vilka relationer som är relevanta för ett visst avseende: "If none of them captures the relationships that matters for you, then you can come up with your own" (Weinberger, 2007, s. 42-43). Slutsatsen av detta blir att det finns fler än ett sätt att organisera och i den tredje ordningens ordning vet vi att inte allting har sin plats, utan sina platser: "The joints at which we choose to bend nature" (Weinberger 2007, s. 44-45).

Om man nu, utifrån Foucault, studerar hur texten konstruerar identiteter, är det tydligt att traditionell kunskap står i likhetsrelation till begrepp såsom "natur", "sanning" och "ordning" och texten utgår därmed från antagandet att den traditionella epistemologin har sin grund i dessa element. Texten upprätthåller utsagan att natur, sanning, ordning och kunskap är något som människan konstruerat för sina egna syften och urholkar därmed betydelsen av dessa begrepp. Texten utestänger därmed natur, sanning och ordning ur diskursen. Om man sedan studerar dessa identiteter i relation till den andre, dvs. vad de inte är, såsom det onaturliga, kommersiella, artificiella, osanna och oordnade blir det tydligt att texten istället försöker upprätthålla dessa identiteter, identiteter som texten tillskriver Internet och som därför antas bli eftersträvansvärda i sig själva.

Experter och användare

Texten *Everything is Miscellaneous* utgår alltså från antagandet att det finns en fundamental skillnad mellan den fysiska butiken och den digitala eftersom den digitala butiken kan frigöra sig från den begränsande fysikens villkor. Texten förutsätter här att den fysiska butiken omöjligt kan arrangera varorna så att det tillfredsställer allas intressen och behov medan den digitala butiken kan göra detta. Texten lyfter fram internetbokhandeln ”Amazon” samt webbsidan ”Flickr” som den menar är två konkreta exempel på den tredje ordningens ordning där användarna själva kan ordna innehållet så att det finns en mängd sätt att navigera i det (Ibid, s. 9-23). Texten utgår från att, denna tredje ordningens ordning, ruckar på vårt etablerade sätt att tänka på världen, både i hur vi tänker att världen själv är organiserad och vilka vi tror har auktoritet att organisera den för oss (Ibid, s. 23).

Texten upprätthåller utsagan att ytterligare en egenskap skiljer den digitala världen från den fysiska, dvs. att den digitala kan tillfredsställa allas intressen och behov. Texten utgår från att användarna i den digitala världen kan ordna innehållet själva vilket medföljer att makten förskjuts till dem. Om man nu, utifrån Foucault, studerar ett sådant begrepp som ”den digitala världen” kan man säga att den här likställs med ett tillfredsställande av användarnas intressen vilket förutsätts ha ett autonomt värde i sig. På detta sätt kan man säga att texten upprätthåller betydelsen av användarnas roll i informationssystemet. Om man samtidigt ställer användarna i relation till dess motsats, dvs. i detta fall experterna, kan man säga att texten marginaliserar eller till och med förskjuter betydelsen av experternas roll i detta system.

Den tredje ordningens ordning

I *Everything is Miscellaneous* utgår texten från antagandet att följderna av att den digitala världen har frigjort kunskapen från dess fysiska begränsningar är att kunskapen nu också övergår i en annan dimension av verklighet där den *vill* vara fri och brokig (Ibid, s. 7). I ett sådant antagande, dvs. att kunskapen *vill* vara fri, utgår texten från att kunskapen själv har en agenda, att den strävar efter detta tillstånd av upplösning. På detta sätt kan man säga att texten låter upprätthålla betydelsen av kunskap som ett subjekt. För att ännu en gång återkoppla till Foucault och hans motsatsbegrepp, kan begreppet ”fri” belysas i förhållande till sin motsats, dvs. ”ofri”, där frihet betraktas som något som har värde i sig själv och följaktligen upprätthålls medan ofrihet är något som marginaliseras. Texten upprätthåller utsagan att kunskapen har, från att ha tillhört detta ofria, begränsade tillstånd, på grund av digitaliseringen, kunnat frigöra sig från dessa bojor och övergått till ett tillstånd av frihet.

Texten utgår från antagandet att institutioner såsom ”Library of Congress” hindrar världen från att försvinna ut i den tredje ordningens ordning. Texten förutsätter att dess ordning av information inte kommer att kunna fungera i den digitala världen där för mycket information rör sig för snabbt och är i avsaknad av några centraliserade klassifikationsexperter (Ibid, s. 16). Texten använder ”Dewey Decimal Classification” som ett exempel på hur den fysiska världen har format hur vi organiserar idéer (Ibid, s. 48) och utgår från antagandet att det finns en bestående problematik i DDC, liksom det finns i alla klassifikationssystem som grundar sig på den fysiska världen. Texten förutsätter att organisation av kunskap i den fysiska världen innebär att man måste ta avgörande beslut kring saker och tings placering, som automatisk formar en hierarki

mellan ämnen: "The Dewey Decimal Classification system can't be fixed because knowledge itself is unfixed"(Weinberger, 2007, s. 56).

Texten utgår alltså från antagandet att genom att applicera klassifikationssystem, som bygger på den fysiska världen, på den digitala världen, hindrar och begränsar man den digitala världens, annars fria, tillstånd. Medan klassifikationssystem, som bygger på våra traditionella organiseringsprinciper, likställs med begrepp såsom "begränsad", "ofri" och "fixerad" likställs kunskap med begrepp såsom "obegränsad", "fri" och "lösjord". Genom att i texten likställa traditionella klassifikationssystem och kunskap med sådana motsatsbegrepp gör man dem också oförenliga med varandra. Ett klassifikationssystem implicerar, enligt texten, att beslut måste tas om saker och tings placering vilket indirekt medföljer att en hierarki formas. På detta sätt likställer man i texten ett klassifikationssystem med ett hierarkiskt system.

Om man, utifrån Foucault, studerar begreppet "hierarki" i relation till dess olikhet, dvs. dess motsats, skulle man kunna tala om en icke-hierarki. I texten låter man den digitala världen får representera denna icke-hierarki, något som följaktligen blir eftersträvansvärt. Texten förutsätter att man genom databaserade klassifikationssystem, till exempel Amazon, kan undgå denna hierarki, då inga kategorier behöver vara huvudsakliga. På detta sätt upprätthåller texten utsagan att dessa databaserade klassifikationssystem fångar det multifacetterade i världen medan klassifikationssystem, som bygger på den fysiska världen, inte kan göra detta: "The result is a system that let us become data squirrels, jumping from branch to branch /... / and wherever we jump, a branch magically appears" (Weinberger, 2007, s. 80-81). Texten implicerar därmed att i den tredje ordningens ordning har inte kunskap en form, utan det finns istället ett flertal sätt att förstå världen:

In the third order of order, a leaf can hang from many branches, it can hang on different branches for different people, and it can change branches for the same person if she decides to look at the subject differently.

Weinberger, 2007, s. 82-83

Texten förutsätter alltså att i den digitala ordningen har kunskap inte någon geografi, form eller ordning och låter på detta sätt upprätthålla kunskap som något oformligt, icke-geografiskt och oordnat. Genom att samtidigt studera dessa betydelser i relation till dess motsats kan man säga att texten låter utesluta betydelsen av kunskap som något med en geografi, form och ordning. Betraktar man dessutom dessa identiteter i relation till Foucaults begrepp "The Same" och "The Other" kan man fastslå att texten istället för att upprätthålla det igenkännliga, såsom ordning, låter upprätthålla det främmande, dvs. oordningen, splittringen, platslösheten och det multifacetterade. På detta sätt låter texten istället utesluta just ordningen ur diskursen.

Kunskapsorganisatoriska diskurser

Jag har i föregående kapitel, genom en diskursanalytisk studie, studerat olika betydelser de båda texterna tillskriver kunskapsorganisation. Genom att analysera texterna utifrån ett diskursanalytiskt perspektiv blir det tydligt hur de två texterna utgår från olika utsagor i relation till kunskap samt till organisationsbegreppet. Genom att studera dessa utsagor och deras relation till andra utsagor, dvs. vilka utsagor som dessa texter upprätthåller och utesluter tycker jag mig lyckas skönja hur två olika diskurser träder fram. Det blir tydligt hur texterna då de skriver om kunskap och organisation utgår från olika utsagor som i sin tur föder andra utsagor med liknande förutsättningar. Efter att ha analyserat texterna på detta sätt gör jag i följande kapitel en jämförelse mellan dem båda genom att ställa deras utsagor i relation till varandra. Detta för att försöka besvara min andra frågeställning, dvs. på vilket sätt dessa antaganden ses som uttryck för olika kunskapsorganisatoriska diskurser.

Texten *Organization of Information* utgår från utsagan att information, organisation och återvinning är grundläggande förutsättningar för människans orientering i världen. På detta sätt kan man säga att texten följaktligen upprätthåller utsagan att för att en ordning ska uppstå måste saker arrangeras utefter ett meningsfullt system. Ordning är något som likställs med betydelser såsom sammanhängande enhet, fungerande helhet, helhet av varandra beroende delar. Textens användande av begreppet ordning kan här förstås genom att ställa det i relation till ”den andre”, till något det inte är, i detta fall oordning. På detta sätt kan man säga att texten också upprätthåller begrepp såsom enhetlighet och ordning samtidigt som man försöker utestänga ett tillstånd av splittring och oordning ur diskursen. Texten *Everything is Miscellaneous* utgår från en annan utsaga, nämligen att vår organisering av världen grundar sig på fysikens villkor och därmed är begränsad. Texten sätter den fysiska världen i relation till den digitala världen, där den förra likställs med begrepp såsom gränser, begränsning och ordning och den senare likställs med begrepp såsom gränsöverskridande, upplösning, brokighet och oordning. Denna begränsning likställs i sin tur med innebörden av ett tillstånd där en sak endast kan tillhöra en plats åt gången medan gränsöverskridandet likställs med innebörden av att samma sak kan befinna sig simultant på flera platser. På detta sätt låter texten upprätthålla betydelser såsom gränsöverskridande, upplösning och oordning medan enhetlighet och ordning utesluts ur diskursen.

I *Organization of Information* upprätthålls utsagan att våra samtida organiseringsprinciper kan härledas historiskt eller evolutionärt. Texten låter på detta sätt identiteterna nutid och dåtid stå i ett nära samband med varandra, där nutiden likställs med ett fullbordat tillstånd och dåtiden med ett ofullbordat tillstånd. På detta sätt kan man säga att *Organization of Information* tillhör en kunskapsorganisatorisk diskurs som upprätthåller en sådan kontinuitet som utveckling. I *Everything is Miscellaneous* upprätthålls istället utsagan om förekomsten av en digital revolution

vilket medfört epistemologiska konsekvenser för våra organiseringsprinciper. På detta sätt kan man säga att texten utgår från en sådan kontinuitet som revolution, vilken den utgår från har ett autonomt värde i sig själv.

I *Organization of Information* utgår texten från utsagan att den digitala världen är en form av arkitektur som skapas och byggs upp av professionella. På detta sätt kan man säga att texten upprätthåller vikten av informationsexpertens roll i informationssystemet samtidigt som man marginaliserar betydelsen av användarnas roll i detta system. I *Everything is Miscellaneous* utgår texten istället från utsagan att denna digitala värld kan formas och omformas gång på gång av användarna själva. Den digitala världen likställs på så sätt med ett tillfredställande av användarnas intressen. Texten upprätthåller följaktligen vikten av användarnas roll i informationssystemet och marginaliserar experternas roll.

I *Organization of Information* upprätthålls utsagan att Internet är något som bör kontrolleras, delvis med hjälp av våra traditionella organiseringsprinciper. På detta sätt kan man säga att texten därmed indirekt utesluter det oorganiserade och okontrollerade, något som Internet får representera. I *Everything is Miscellaneous* upprätthålls utsagan att kunskap bör vara fri och oordnad och att våra digitala klassifikationssystem möjliggör att kunskapen kan bibehålla denna så kallade oordning. Samtidigt utesluter texten betydelsen av kunskap som ofri och ordnad och därmed också våra traditionella organiseringsprinciper, eftersom dessa, enligt texten, bidrar till en sådan ordning.

Texten *Organization of Information* tydliggör att det är begreppet information som behandlas och inte kunskap för att på detta sätt understryka att det handlar om att organisera denna information och inte vad denna information rent innehållsmässigt består i, eftersom detta för syftet inte är relevant. Vid sådana tillfällen i texten då den berör kunskapsbegreppet, rör den sig inom samma diskurs som texten *Everything is Miscellaneous* ger uttryck för. Texten beskriver då kunskap som någonting kontextuellt som inte går att inordna i någon egentlig ordning. Dock verkar texten *Organization of Information* anse det vara behövligt att ordna kunskapen i den mån det är möjligt, för att återvinna och tillgängliggöra den, och att det är experternas roll att göra detta. Det är här texten skiljer sig mer tydligt från texten *Everything is Miscellaneous*, då denna senare istället menar att våra traditionella organiseringsprinciper helt måste övergivas, för att tillåta kunskapen att kliva in i en ny ordning, bortom våra fysiska gränser. Vad texten menar med fysiska gränser kan i detta fall uppträda otydligt, då den verkar utgå från att den digitala tekniken helt kan överskrida det materiella.

Båda texterna skriver om det ständigt föränderliga och svårfångade digitala informationsflödet: texten *Organization of Information* verkar utgå från antagandet att man bör försöka organisera denna flyktiga värld i den mån det är möjligt, med hjälp av våra traditionella organiseringsverktyg tillsammans med automatisering, medan texten *Everything is Miscellaneous* verkar anta att man inte kan överföra våra traditionella ordningsprinciper till den digitala världen då en sådan organisation till och med hindrar denna värld från att glida ut i sin spretighet.

Det är samtidigt viktigt att tänka på att det handlar om två texter med skilda utgångspunkter och syften. Texten *Organization of Information* har en

informationsvetenskaplig utgångspunkt och dess främsta syfte är att redogöra för de informationssystem som ordnar och identifierar den digitala informationen. *Everything is Miscellaneous* har en helt annan ingång, den har en populärvetenskaplig utgångspunkt och dess syfte är att argumentera för digitaliseringens filosofiska implikationer. Man skulle dock egentligen kunna säga att de båda texterna behandlar olika former av ordning eller organisation. *Organization of Information* talar om en ordning som ska organisera den oordning som vårt digitala informationsöverflöde innebär medan *Everything is Miscellaneous* också talar om en ordning, men av ett annorlunda slag, en brokig och mångfacetterad sådan, som uppstår ur detta digitaliserade informationsflöde.

Med en sådan här diskursanalytisk jämförelse blir det tydligt att texterna rör sig inom två skilda diskurser för kunskapsorganisation. Genom att studera texterna på detta sätt skulle man kunna säga att den ena texten, *Organization of Information*, i huvudsak ger uttryck för en diskurs som upprätthåller informationssystemet för kunskapsorganisation, dvs. att denna kunskap, för att kunna tillgängliggöras för användaren, behöver ordnas i ett meningsfullt system. En diskurs, som enligt Myrnäs och Carlsson (2006) i sin text *System, stabilitet och makt- informationsdiskursen i Organizing Knowledge*, menar dominerar det biblioteks- och informationsvetenskapliga fältet. Den andra texten, *Everything is Miscellaneous*, ger istället uttryck för en diskurs som upprätthåller ett helt annat kunskapssystem av kontingenta strukturer, dvs. ett system som inte erhåller en fixerad struktur utan en ordning som hela tiden arrangeras om beroende på kontexten. Detta är alltså en ordning där användarna själva styr kunskapsorganisationens struktur. Enligt Myrnäs och Carlsson, kan denna diskurs, i sitt upprätthållande av kontingenta strukturer, betraktas som ett hot mot den diskurs som istället upprätthåller betydelsen av ett enhetligt informationssystem.

Det blir härmed också tydligt hur texten *Organization of Information* behandlar kunskapsorganisation ur ett biblioteks- och informationsvetenskapligt perspektiv då vikten läggs vid denna disciplin samt profession för organisationen av information. Texten utgår från antagandet att det krävs informationsexpertis för att kunna organisera informationen för användarna och det handlar om *hur* man ska göra detta. Det är på detta sätt experterna som skapar systemet vilket följaktligen speglar deras världsbild. En skarp skiljelinje dras mellan experten i systemet och användaren i systemet. Texten *Everything is Miscellaneous* skriver däremot om kunskapsorganisation ur ett mer populärvetenskapligt perspektiv, och inte nödvändigtvis i den biblioteks- och informationsvetenskapliga kontexten, även om detta perspektiv kan appliceras inom detta område. Texten utgår följaktligen inte, i motsats till *Organization of Information*, från disciplinen och professionen i fråga utan diskuterar istället kunskapsorganisationens epistemologiska innebörder i den digitala revolutionen. En revolution, som enligt texten, också innebär att experternas roll och auktoritet allt mer reduceras och ger plats för användarna själva som nu kan skapa denna värld utifrån sina egna subjektiva behov och intressen. Konsekvensen av detta, menar man, blir att skiljelinjen mellan experten och användaren suddas ut.

Texten *Everything is Miscellaneous* verkar utgå från att denna gränsuppluckring endast kan leda till någonting positivt, då informationen är fri och tillgänglig för alla. Texten proklamerar därmed för en revolution, som man utgår från har demokratiska förtecken, utan att också nämna dess negativa konsekvenser. För det är samtidigt

viktigt att här fråga sig huruvida denna digitaliserade värld, bara för att den är tillgänglig för alla, verkligen är fri? Är inte Internet på många sätt snarare en förlängning av vårt marknadssamhälle, där krafter som produktion och konsumtion styr innehållet. Dessa så kallade subjektiva behov och intressen är väl egentligen ingenting som bara finns i oss själva utan som uppkommer och konstrueras genom sådana marknadskrafter. Denna tillgänglighet där användarna själva får styra innehållet innebär också att ingen kan dra några gränser utifrån andra värden såsom moral, rättvisa, eller jämlikhet.

I *Vetandets arkeologi* ifrågasätter Foucault en sådan enhet som boken eller verket, och skriver:

... bortom titeln, de första raderna och slutpunkten, bortom dess inre gestaltning och formen som ger den en autonom existens, är den inlemmad i ett system av hänvisningar till andra böcker, andra texter, andra fraser; den är en knut i ett nätverk.

Foucault, 2002, s. 37

Foucault frågar sig om inte den materiella enheten såsom boken är oväsentlig i jämförelse med den diskursiva enhet som boken är ett uttryck för (Foucault, 2002, s. 37-38). Alltså, när man, som i detta fall, analyserar texter diskursivt, betraktar man inte texterna som enskilda entiteter utan som delar av ett diskursivt sammanhang. Dessa texter, står på detta sätt i förbindelse med andra texter som tillhör samma diskurs, dvs. texterna ger tillsammans uttryck för påståenden som har samma underliggande förutsättningar. Det är inte de enskilda verken i sig själva som egentligen har betydelse utan deras förbindelse med andra verk och hur de tillsammans skapar en diskurs. Foucault menar samtidigt att denna diskursiva enhet inte är sammanhängande utan föränderlig och relativ, att den är ett sammansatt diskursfält (Foucault, 2002, 37-38). Han skriver: ”Verket kan varken betraktas som en omedelbar given enhet eller som en säker eller en sammanhängande sådan” (Foucault, 2002, s. 39) Det är därför viktigt, att i resultatet av denna diskursanalys, tänka på att dessa diskurser är sammansatta, dvs. ett och samma verk är inte hänvisad till endast en diskurs utan olika diskurser överlappar varandra. Detta blir tydligt då *Organization of Information* skriver om kunskapsbegreppet på ett sätt som överensstämmer med hur detta begrepp betraktas i *Everything is Miscellaneous*. Även om man talar om att dessa böcker ger uttryck för två olika diskurser i relation till kunskap och dess organisation så måste man samtidigt förstå att en sådan indelning samtidigt är en förenklad bild av dessa texter.

Det fantastiska biblioteket

I föregående kapitel för jag alltså ett resonemang kring de två kunskapsorganisatoriska diskurser som jag tycker mig urskilja i verken *Organization of Information* samt *Everything is Miscellaneous*. Det är mot bakgrund av denna analys som jag nu i detta följande kapitel försöker besvara min tredje frågeställning, dvs. hur man kan studera dessa diskurser i ljuset av Foucaults motsatsbegrepp ordning och vansinne. Denna fråga kommer jag att vidareutveckla genom att också föra ett resonemang kring vårt moderna, framtida bibliotek. Detta med utgångspunkt i Gary P. Radfords (1998) artikel *Flaubert, Foucault, and the Bibliotheque Fantastique: Toward a Postmodern Epistemology for Library Science*.

Genom att studera texter ur ett diskursanalytiskt perspektiv och analysera språket som ett system av tecken med inbördes relationer, blir det tydligt hur språkets gränser utgör grunden för hur vi uppfattar och delar in verkligheten. Det är genom att, på detta sätt granska språkliga förhållanden, man kan försöka urskilja vilka föreställningar som faktiskt präglar biblioteket. Biblioteket är en sådan institution som alltid varit ämne för debatt, vari dess syfte och ansvar ligger. Informationstekniken har inneburit en mängd skillnader för vårt moderna bibliotek, något som också inneburit en förändring kring bibliotekets betydelse. Då det finns en mängd skilda föreställningar kring biblioteket som institution med dess organisatoriska, lagrande funktion är det intressant att diskutera vari dess egentliga kärna ligger.

I analysen av texterna *Organization of Information* och *Everything is Miscellaneous* tyckts jag mig urskilja två kunskapsorganisatoriska diskurser komma till uttryck utifrån sådana begreppsliga motsatsförhållanden som Foucault talar. Det blir, utifrån ett sådant diskursanalytiskt perspektiv, påtagligt att båda texterna, i relation till kunskap och dess organisering, utgår från dikotomin ordning/oordning och att skillnaden ligger i vad texterna väljer att låta upprätthålla och förskjuta från diskursen. Genom att betrakta texterna utifrån detta perspektiv, kan man säga att texten *Organization of Information* ger uttryck för en diskurs som upprätthåller identiteten ordning, och som en följd av detta, samtidigt utesluter dess motsats, dvs. oordning. Texten *Everything is Miscellaneous* gör istället tvärtom, den låter upprätthålla identiteten oordning och förskjuter identiteten ordning ur diskursen. Trots att detta perspektiv, i vissa avseenden, kan verka förenklande, att på detta sätt formulera en polarisering mellan texter, tycker jag mig kunna erfara hur det faktiskt bidrar med en förståelse över texternas grundläggande uppbyggnad.

Foucaults resonemang kring motsatsförhållanden är intressant ur flera aspekter, i synnerhet, intresserar jag mig för hur han i *The Order of Things* skriver hur vansinnet, genom historien, fått representera denna ”andre”, någonting oordnat, odefinierat och

ansiktslöst, och som en följd av detta exkluderats. Ordning har i motsats stått i nära relation till ”jaget”, något istället igenkännligt och besläktat. Foucault skriver:

The history of madness would be the history of the Other - of that which, for a given culture, is at once interior and foreign, therefore to be excluded (so as to exorcize the interior danger) but by being shut away (in order to reduce its otherness); whereas the history of the order imposed on things would be the history of the Same - of that which, for a given culture, is both dispersed and related, therefore to be distinguished by kinds and to be collected together into identities.

Foucault, 2002, s. xxvi.

Denna distinktion mellan vansinne och ordning, där den förra upprätthålls och den senare utesluts är grundläggande för hur vårt samhälle ser ut även idag. Det andra, det främmande, det ovissa, oidentifierbara förskjuts och osynliggörs. Det välbekanta, identifierbara och igenkännliga upprätthålls och det är därifrån allting får sin utgångspunkt. Det är i relation till det vi känner igen, det normala, det begripliga som människan försöker förstå samhället och den verklighet det speglar. Detta är någonting som genomsyrar både människan och hennes handlingar vilket innebär att det får avsevärda konsekvenser för samhället i stort. Det som inte passar in, det som inte uppfattas som normalt och igenkännligt förskjuts och hamnar i samhällets utkant. I denna aspekt anser jag det vara nödvändigt och livsviktigt att alltid utforska och ifrågasätta de föreställningar som samhället och dess institutioner utgår från.

Gary P. Radford skriver i artikeln *Flaubert, Foucault, and the Bibliotheque Fantastique: Toward a Postmodern Epistemology for Library Science* om hur den teknologiska utvecklingen har förändrat biblioteket i grunden och att en positivistisk kunskapssyn därför inte längre är applicerbar, att dess epistemologi hindrar snarare än bidrar till en förståelse av hur människor erfar det moderna biblioteket (1998, s. 616-617). Enligt Radford har biblioteket inom västerländsk litterär tradition representerat ordning och rationalitet, dvs. den positivistiska vetenskapens idealiserade syn på naturen. Radford skriver: ”It represents, in institutional form, the ultimate realization of a place where each item within it has a fixed place and stands in an a priori relationship with every other item” (Radford, 1998, s. 616-617). Författaren menar att kataloger, klassifikationssystem och index fungerar på detta sätt som kartor för att lokalisera oss inom all den samlade kunskapen: ”In the library, the search is among structures for a truth that will alleviate a specific information need” (Radford, 1998, s. 618).

Biblioteket som en symbol för ordning i kontrast till den oordning som uppstår då användarna tar del av dess förvärv, återfinns, enligt Radford, i olika skönlitterära texter (Ibid, s. 619-621). Han skriver att motsättningen mellan ordning och oordning kan ses i ljuset av motsättningen rationalitet och vansinne, två begrepp som är starkt åtskilda: ”The world of madness institutes the reign of appearances and the dissolution of forms; the world of knowledge attaches itself to science and the establishment of new forms” (Radford, 1998, s. 621). Biblioteket, menar Radford, kan på detta sätt begripas i förhållande till vansinnet, ”den andra”, som inte besitter denna ordning. Utifrån ett sådant synsätt kan man se biblioteket som en institution som hela tiden försöker upprätthålla ordningen och samtidigt marginalisera vansinnet (Ibid, s. 621).

I ljuset av Radfords idéer kan man iaktta hur texten *Organization of Information* just upprätthåller värdet av kataloger och klassifikationssystem för lagring av den samlade informationen. Det är i texten tydligt att syftet med dessa system är, precis som Radford skriver, att kartlägga och lokalisera denna information. I texten kan man också urskilja hotet av den oordning som kan uppstå om användarna tar del av dess förvärv utan att kontroll utövas av experter. På detta sätt kan man säga att texten *Organization of Information* försöker förskjuta detta andra, främmande vansinne ur diskursen och istället försöker upprätthålla den kunskapsorganisatoriska ordning man anser vara nödvändig för att tillgängliggöra och bevara den digitala informationen. Texten skriver om information som ett objekt som ska organiseras i en ordning, något som man skiljer från begreppet kunskap. De tillfällen i texten då man berör begreppet kunskap refererar man till andra teoretiker som skriver om begreppet som kontextstyrt och något som inte kan organiseras i någon egentlig ordning, detta får dock lite utrymme i texten och man verkar vilja mena att det heller inte tillhör textens egentliga uppgift. Vid dessa tillfällen i texten kan man dock ändå skönja hur den låter ge uttryck för samma kunskapsorganisatoriska diskurs som i texten *Everything is Miscellaneous*. Texten låter på detta sätt, i viss mån, diskurser överlappa varandra.

I texten *Everything is Miscellaneous* är avsikten mera likriktad, den vill upprätthålla den kunskapsorganisatoriska oordningen, vansinnet, det som Foucault menar är det andra, det främmande. Texten skriver om kunskap som ett subjekt som inte kan delas in eller struktureras i någon form av ordning. På detta sätt, skulle man kunna säga, att texten istället gör sig främmande inför ordningen, det är istället detta som är ”det andra”, det som ska förskjutas, och oordning, splittring blir istället det igenkännliga och eftersträvansvärda.

Det blir tydligt hur texten *Everything is Miscellaneous* rör sig mycket tydligare inom en och samma diskurs. Texten vill i motsats till *Organisation of Information* upprätthålla betydelsen av användarna i informationssystemet, ett system som ska tillfredsställa allas behov och intressen. På detta sätt upprätthåller texten den oordning som uppstår då användarna tar del av dess förvärv. Internet och den digitaliserade informationen upprätthålls som något med ett autonomt värde som endast kan förändra våra kunskapsorganisatoriska principer i positiv bemärkelse. Texten förbiser på detta sätt digitaliseringens negativa följder, som att denna tillgänglighet och ”frihet” i sig alltid vore någonting gott för människan i det senkapitalistiska samhälle hon befinner sig i. Jag tycker att texten i många avseenden tar upp intressanta aspekter vad gäller digitaliseringens epistemologiska innebörder men att det kanske, i viss mån, skulle behövts ett mer nyanserat perspektiv på detta. Texten hade kanske kunnat komplicera frågan gällande digitaliseringens innebörder för människan och visa på en medvetenhet kring dess olika sidor, någonting som faktiskt saknas i texten. Vad denna frihet och tillgänglighet egentligen betyder och huruvida det ens existerar på riktigt lämnas orört i texten. Genom att studera denna text ur ett diskursanalytiskt perspektiv blir det tydligt att också denna text utgår från kontinuiteter, i detta fall begrepp såsom digital utveckling, frihet och revolution. Texten förutsätter följaktligen att dessa begrepp har autonoma värden och är eftersträvansvärda i sig själva.

Författaren Alberto Manguel skriver i sin bok *Nattens bibliotek* om hur biblioteket på dagen ändamålsenligt följer ordningens räta linjer och struktur medan det på natten förvandlas till dess ursprungliga kaos och labyrintiska, fantastiska väsen där tankarna tar en ny högre form:

I mörkret, med upplysta fönster och bokraderna som glimmar, är biblioteket ett slutet rum, ett universum av egenlyttiga regler som låtsas ersätta eller översätta dem som styr det formlösa universum utanför.

Manguel, 2007, s. 22.

Jag tycker mig i denna text skönja, då biblioteket på dagen får representera det rationella och ordnade medan det på natten intar en irrationell, oordnad, anakronistisk och mångtydig form, hur Manguel låter ge uttryck för denna Foucauldianska motsatsrelation mellan ordning och oordning som tidigare diskuterats. I ett tillstånd i gränslandet mellan vakenhet och sömn blir böckernas berättelser, i nattens mystik och mörker, allt livligare (Ibid, s. 21- 22). Denna mystik kan ju förstås upplevas som enbart poetisk och förförisk, men man kan också fråga sig vad som egentligen menas med detta? I texten *The Fantasia of the Library*, från 1977, menar Foucault att Flauberts skönlitterära verk *The Temptation of Saint Anthony* med dess fantastiska innehåll kan framstå som något som skapats ur drömmar och hänryckning, men istället, menar Foucault, härstammar detta verk ur kunskap och bildning (1977, s. xxv). Den är boken av alla böcker, då den förenar i en enda volym en mängd element från andra böcker: "The library is opened, catalogued, sectioned, repeated, and rearranged in a new space ..." (Foucault, 1977, s. xl). Foucault menar att Flauberts verk, genom att stå i en grundläggande relation till alla andra böcker, lyckas utvidga alla böckers rumslighet. Han skriver: "... it dreams other books, all other books that dream and that men dream of writing" (Foucault, 1977, s. xxvii). Enligt Foucault är denna bok därför upphovet till den moderna litteraturen, efter den följer Joyce, Roussel, Kafka, Pound och Borges; "The library is on fire" (Ibid, s. xxvii). Foucault menar att genom denna text kom fantasin att inta en ny form: "... this domain of phantasms is no longer the night, the sleep of reason, or the uncertain void that stands before desire, but on the contrary, wakefulness, untiring attention, zealous erudition, and constant vigilance" (Foucault, 1977, s. xxv). Det Foucault verkar vilja säga med detta är följande: det fantastiska är inte samma sak som det orimliga utan istället springer det ur kunskap och vetande, det vilar i bibliotekets ordnade väsen, för bakom denna ordning döljer sig det fantastiska. Drömmar och fantasier uppstår därför inte i sig själva utan i läsandet, bildningen. I den moderna erfarenheten, menar Foucault, går det imaginära att finna ur all den tidigare samlade kunskapen (Ibid, s. xxvi):

The imaginary is not formed in opposition to reality as its denial or compensation; it grows among signs, from book to book, in the interstice of repetitions and commentaries, it is born and take shape in the interval between books. It is the a phenomenon of the library.

Foucault, 1977, s. xxvi-xxxvii

Det är nu vi återkommer till Radford, då denne menar att Foucaults essä kan bidra med ett alternativt perspektiv för att ifrågasätta de föreställningar som härrör ur den positivistiska epistemologin samt det bibliotek som den representerar (1998, s. 616-617). Detta genom hur Foucault försöker, med utgångspunkt i Flauberts roman *The Temptation of Saint Antony*, lösa upp motsättningen mellan bibliotek och fantasi som grundar sig på den positivistiska epistemologin och förespråkar ett nytt sätt att skriva litterärt där biblioteket och det fantastiska, förnuft och vansinne, vetenskap och drömmar smälter samman till en sammanhängande helhet (Radford, 1998, s. 627).

Radford skriver: "Madness creeps into the order of the library and the library orders the madness of hallucination" (Radford, 1998, s. 627). Radford argumenterar alltså för en diskurs där man i samma anda som i texten *Everything is Miscellaneous* istället för att främlinggöra och marginalisera ordningen försöker upprätthålla denna. Man bryter på detta sätt upp distinktionen mellan ordning och oordning vilket i sin tur bereder vägen för andra sådana upplösningar av gränser, såsom mellan biblioteket och det fantastiska. Det handlar alltså om en begreppsupplösning där tidigare gränser mellan det välkända och det främmande suddas ut, mellan "The Same" och "The Other". Vad Radford här skriver om verkar samstämmigt med det tillstånd som man talar om i *Everything is Miscellaneous*, nämligen, ett tillstånd där saker tillhör flera platser samtidigt och inte kan ordnas enligt ett traditionellt klassifikationssystem. Radford verkar följaktligen utgå från samma konstruktivistiska idé kring kunskap och dess ordning som denna text. Radford skriver om hur Foucault kallar detta nya tillstånd för "The Modern Experience" där de förflutna böckernas röster talar till de nya. Böcker kan istället ses som kataloger som placerar och ordnar andra föregående texter och det handlar om att kunna förbinda texter till varandra. Radford skriver:

... each text located and read strengthens knowledge but never makes it final. Rather, a new text comes to make sense in the contexts of those already accessed and used, just as a new brush stroke comes to make sense against the context of those strokes already on the artist's canvas.

Radford, 1998, s. 631

Detta kan man säga är en konstruktivistisk idé, där allting är potentiellt värdefullt eller värdelöst beroende på dess plats i den tillfälliga kontexten. Sökandet efter kunskap, menar Radford, ersätts av konstruktionen av kunskap. Man kan alltså inte längre se biblioteket som en helig, naturgiven ordning utan istället som ett stort ständigt växande spindelnät där bibliotekets alla texter, både förflutna och nutida, fysiska och digitala, förbinder sig med varandra kors och tvärs bortom historien och fysiken.

Manguel skriver i *Nattens bibliotek* också om denna intertextualitet som bibliotekets yttersta ändamål: "En bok ropar helt oväntat på en annan och skapar allianser tvärsöver olika kulturer och århundraden" (Manguel, 2007, s 21). Författaren berättar att man på 100-talet i Alexandria fastslog en epistemologisk regel för läsning som menade att texten ersätter alla tidigare texter eftersom den antas innehålla dessa (Ibid, s. 35). Manguel låter biblioteket i Alexandria spegla detta spindelnät av böcker vars röster från olika tider talar till varandra. Det är detta spindelnät som Manguel lyckas skönja efter midnatt då bibliotekets labyrintiska och fantastiska väsen träder fram i sin sanna skepnad. Manguel och Radford kan på detta sätt sägas drömma om samma bibliotek.

I *The Order of Things* skriver Foucault att då oförenliga kategorier sammanställs, som i Borges Encyklopedi om djur, vittnar det om en ännu värre oordning som inte endast är orimlig, utan mer än så (Foucault, 2002, s. xix). Han talar om en form av organisering som är så oregelbunden att det inte går att härleda de organiserade tingen till någon gemensam nämnare. Sådana tillstånd kallar Foucault för "Heterotopias". Han skriver i sin text *Of other Spaces*, som ursprungligen är material till en föreläsning, att:

The heterotopia is capable of juxtaposing in a single real place several spaces, several sites that are in themselves incompatible. From a general standpoint, in a society like ours heterotopias and heterochronies are structured and distributed in a relatively complex fashion.

Foucault, 1967, s. 25

Det handlar alltså om en slags ny rumslighet. Ett tillstånd av "Otherness", det andra, det okända, det som inte kan placeras varken här eller där. Man skulle kunna tala om en diskurs där allting existerar simultant, både fysiskt och mentalt, och har multipla betydelser. Foucault verkar vilja förstå det som att det är ett slags icke-hierarkiskt, icke-kronologiskt tillstånd som inte kan placeras och benämnas i vanlig mening. I *The Order of Things* skriver han att Heterotopias uppfattas som oroande av den anledningen att det underminerar språket:

... they make it impossible to name this *and* that, because they shatter or tangle common names, because they destroy 'syntax' in advance, and not only the syntax with which we construct sentences but also that less apparant syntax which causes words and things (next to and also opposite one another) 'hold together.

Foucault, 2002, s. xix

Ett sådant synsätt, att allting är relationellt och kontextstyrkt, brukar man idag benämna som postmodernism. Detta innebär att vår välkända indelning av rum och identiteter inte längre existerar. Foucault skriver att vi befinner oss i en ny tidsepok:

We are in the epoch of simultaneity: we are in the epoch of juxtaposition, the epoch of the near and far, of the side-by-side, of the dispersed. We are at a moment. I believe, when our experience of the world is less that of a long life developing through time than that of a network that connects points and intersects with its own skein.

Foucault, 1967, s. 22

Detta är alltså ett sätt att betrakta verkligheten på, som en följd av vår samtid, vilket i sin tur kan överföras på biblioteket som fenomen. Detta synsätt handlar om att betrakta alla texter i förhållande till varandra, en labyrintisk erfarenhet av hur allting hänger samman i en evighet. Foucault skriver om heterotopias i relation till bibliotek och museum och menar att dessa institutioner, i form av generella arkiv, som oupphörligt lagrar tid, på en plats, kan ses som heterotopias:

First of all, there are heterotopias of indefinitely accumulating time, for example museums and libraries. Museums and libraries have become heterotopias in which time never stops building up and topping its own summit ...

Foucault, 1967, s. 26

Foucault menar att detta att samla allting i ett generellt arkiv, att vara en plats för alla tider, som själv befinner sig utanför tiden, är en idé som tillhör moderniteten:

... the project of organizing in this way a sort of perpetual and indefinite accumulation of time in an immobile place, this whole idea belongs to our modernity. The museum and the library are heterotopias that are proper to western culture of the nineteenth century.

Foucault, 1967, s. 26

Foucault skrev *The fantasia of the Library* på sextiotalet, innan informationstekniken nått dagens avancerade nivå, vilket innebär att den begreppsupplösning han där talar om inte uttryckligen är förbundet med de digitala villkoren. Men, värt att nämnas är, att Foucault i texten *Of Other Spaces*, även den från sextiotalet, tar upp platstillhörighet som ett problem i den samtida teknologin:

... the storage of data or of the intermediate results of a calculation in the memory of a machine, the circulation of discrete elements with a random output...the identification of marked or coded elements inside a set that may be randomly distributed, or may be arranged according to single or to multiple classifications.

Foucault, 1967. s. 23

Det är följaktligen viktigt att understryka att denna nya form av rumslighet, som Foucault benämner som heterotopias, inte nödvändigtvis behöver handla om digital rumslighet, men att man däremot skulle kunna säga att digitaliseringen möjliggjort en vidareutveckling av denna rumslighet. Det är detta texten *Everything is Miscellaneous* argumenterar för, då man menar att den nya digitala ordningen, den så kallade tredje ordningen, kan möjliggöra en sådan multifacetterad, icke-hierarkisk helhet. I artiklen *Beyond the legacy of the Enlightenment? Online encyclopaedias as digital heterotopias* skriver Haider och Sundin om hur Wikipedia, likväl som andra encyclopedier på internet, i egenskap av att besitta andra former av rumsligheter och kronologier, kan ses som heterotopias (2010, s. 5). Författarna skriver att sedan Foucault skrev om heterotopias på 60-talet har betydelsen av ordet nätverk förändrats och fått nya, oförutsedda betydelser. Man hävdar alltså att trots att detta nätverk, som Foucault talade om, inte nödvändigtvis handlade om någonting digitalt, har Internet gett rumsligheten nya innebörder (Ibid, s. 11-12). Författarna skriver: "If archives, libraries and museums are heterotopias of modernity, as Foucault suggests / ... / what does that say about digital heterotopias in the twenty-first century?" (Haider & Sundin, 2010, s. 12). Författarna hävdar att, genom att våra samtida digitala förutsättningar möjliggör ytterligare en form av heterotopias, dvs. digitala sådana, såsom till exempel Wikipedia, förflyttar vi oss samtidigt från modernitet till senmodernitet. I denna aspekt, skulle man alltså kunna säga att den moderna informationsteknologin har möjliggjort att det kunnat utvecklas en än mer avancerad form av heterotopias. Genom teknologin har vi kommit allt längre bort från sådant som platstillhörighet, ordning och autenticitet vilket gett upphov till att människan tvingats utveckla nya förhållningssätt till världen hon lever i. Det är också i denna era som en sådan text som *Everything is Miscellaneous* har kommit till.

Borges skriver i sin omtalade novell *Biblioteket i Babel* om biblioteket som ett universum bestående av hexagonalgallerier som sträcker sig i all oändlighet och där man från varje sådan hexagon har överblick över alla andra (1963, s. 38). Radford & Radford skriver i texten *Structuralism, Post-structuralism, and the Library: de Saussure and Foucault* att Borges på detta sätt fångar den godtyckliga relationen mellan symboler och mellan symboler och verklighet. I en post-strukturalistisk anda, skildrar Borges i *Biblioteket i Babel*, hur symbolerna är det enda verkliga och att ingenting existerar utanför dem. På detta sätt kan man endast förstå innebörden av begreppet bibliotek som ett system av symboler, som ett språk som inte har någon referens till en verklighet, och liksom symbolerna innebördes relationer förändras, likväl förändras betydelsen hos biblioteket (2005, s. 68-69). Borges beskriver hur

detta biblioteks labyrintiska väsen, dess oordnade karaktär egentligen vittnar om en ordning:

Biblioteket är obegränsat och periodiskt. Om en evig resenär skulle korsa Biblioteket i vilken riktning som helst, skulle han efter många sekler kunna bevisa att samma volymer upprepar sig i samma ordning (som upprepad sålunda skulle utgöra en ordning: Ordningen).

Borges, 1963, s. 48

På detta sätt kan man säga att Borges, i sin essäistiska prosa, i en Foucauldiansk anda, låter den ordning som alla labyrintiska irrgångar innebär samtidigt inneha en slags struktur, en ordning. Det är kanske i det oändliga men samtidigt cykliska vi kan finna universums samt bibliotekets egentliga väsen.

Avslutningsvis verkar det rimligt att fråga sig, utifrån slutsatsen att två olika kunskapsorganisatoriska diskurser speglas genom verken *Everything is Miscellaneous* och *Organization of Information*, huruvida dessa verk ger uttryck för diskurser som fortfarande strider mot varandra i diskussionen kring biblioteket och dess organisation av kunskap? Det är uppenbarligen så att den teknologiska utvecklingen i grunden förändrat biblioteket och dess förutsättningar, något som också inneburit att biblioteket blivit ett stort ämne för debatt. Kanske är det fortfarande så, som Gary P. Radford menar, att den positivistiska epistemologin fortfarande dominerar inom denna institution? Man skulle kunna hävda att *Organization of Information* i så fall får representera denna, enligt Radford, förlegade kunskapssyn, med undantag vill säga, då detta verk ibland glider över i samma diskurs som *Everything is Miscellaneous*. Texten *Everything is Miscellaneous* är mycket mer konsekvent med sitt budskap då man argumenterar för den digitala rumslighetens möjligheter (aldrig begränsningar). Man verkar på detta sätt se den teknologiska utvecklingen samt dess innebörder som enbart något gott, vilket i viss mån kan verka förenklat. Denna nya digitala rumslighet är dock, som tidigare nämnt, inte likvärdig med begreppet heterotopias som Foucault myntade redan på sextiotalet, men kan härledas därifrån. Då Foucault talar om ett tillstånd av simultanitet som bland annat kan exemplifieras med bibliotekets lagrande och arkiverande funktion, utgår texten *Everything is Miscellaneous* från den digitala revolutionen, som man menar brutit upp med positivistiska värdegrunder och möjliggjort en ny form av ordning. Alltså, skulle man kunna argumentera, liksom Haider & Sundin, att digitaliseringen inneburit en slags förlängning av dessa tillstånd, så kallade heterotopias, och att vi därigenom övergått från modernism till en form av senmodernitet. Detta eftersom digitaliseringen gett denna så kallade simultana epok, som Foucault talar om, ytterligare en dimension. För även om Foucault vid denna tid talade om ett tillstånd som då inte var förankrat i vårt samtida informationssamhälle kan detta tillstånd likväl appliceras och än mer utvecklas i detta.

Frågan kvarstår dock, att studera huruvida man kan säga att någon av de ovan nämnda diskurserna är mer dominant än den andra inom biblioteksdebatten. Är det kanske så, att den positivistiska epistemologin fortfarande ligger som en slöja över vår förståelse av vårt moderna bibliotek?

Källförteckning:

Alvesson, Mats & Sköldböck, Kaj (2008). *Tolkning och reflektion: vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*. Lund: Studentlitteratur.

Bergström, Göran & Boréus Kristina (red.) (2005). *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig textanalys*. Lund: Studentlitteratur.

Borges, Jorge Luis (1966). *Biblioteket i Babel*. Stockholm: Albert Bonniers Förlag.

Carlsson, Hanna & Myrnäs, Li (2006). *System, stabilitet och makt: informationsdiskursen i Organizing Knowledge*, Examensarbete (30 poäng) för magisterexamen i biblioteks- och informationsvetenskap vid Lunds universitet.

Foucault, Michel (2002). *The Order of Things: An Archaeology of the Human Sciences*, New York: Routledge Classics.

Foucault, Michel, (1977). *The Fantasia of the Library*, in Flaubert, Gustave, *The Temptation of Saint Anthony*, Introduktion by Michel Foucault, Modern Library: New York.

Foucault, Michel, (2002). *Vetandets Arkeologi*, Arkiv förlag: Smedjebacken.

Foucault, Michel, (1967). Of Other Spaces, *Diacritics*, vol 16, No 1 (spring 1986) ss 22-27.

Haider, Jutta & Sundin, Olof, (2010), Beyond the Legacy of the Enlightenment? Online Encyclopaedias as Digital Heterotopias, *First Monday*, Volume 15, ss 1-18.

Manguel, Alberto, (2007). *Nattens Bibliotek*, Ordfront: Stockholm.

Mills, Sara, (2004), *Michel Foucault*, Routledge: New York.

Radford, Gary, (1998). Flaubert, Foucault, and the Bibliotheque Fantastique: Toward a Postmodern Epistemology for Library Science, *Library Trends*, Vol. 46, ss 616-635.

Radford, Gary P & Radford, Marie L, (2004). Structuralism, Post-strukturalism, and the Library: de Saussure and Foucault, *Journal of Documentation*, Vol 61, ss 60-78.

Stenson, Linnéa & Miklos, Anna (2010). *Party time is over! En studie av skräckens diskurs i biblioteksrepresentationer i US- amerikanska sitcoms och tv- satirer*, Examensarbete (30 poäng) för magisterexamen i biblioteks- och informationsvetenskap vid Lunds universitet.

Taylor, Arlene G & Jourdre, Daniel N (2009). *The Organization of Information*, Libraries Unlimited: Westport, Conn.

Templeton, Thomas Clay, (2008). Placing the Library: An argument for the Phenomenological and Constructivist Approach to the Human Geography of the Library , *The Library Quarterly*, Vol 78, ss 195-209.

Weinberger, David (2007). *Everything is Miscellaneous: The Power of the New digital disorder*, Times Books: New York.

